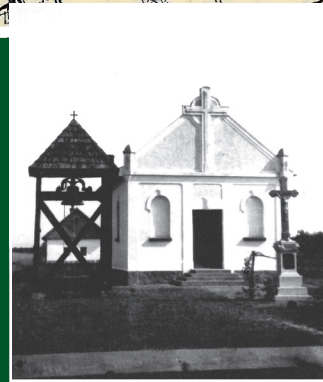
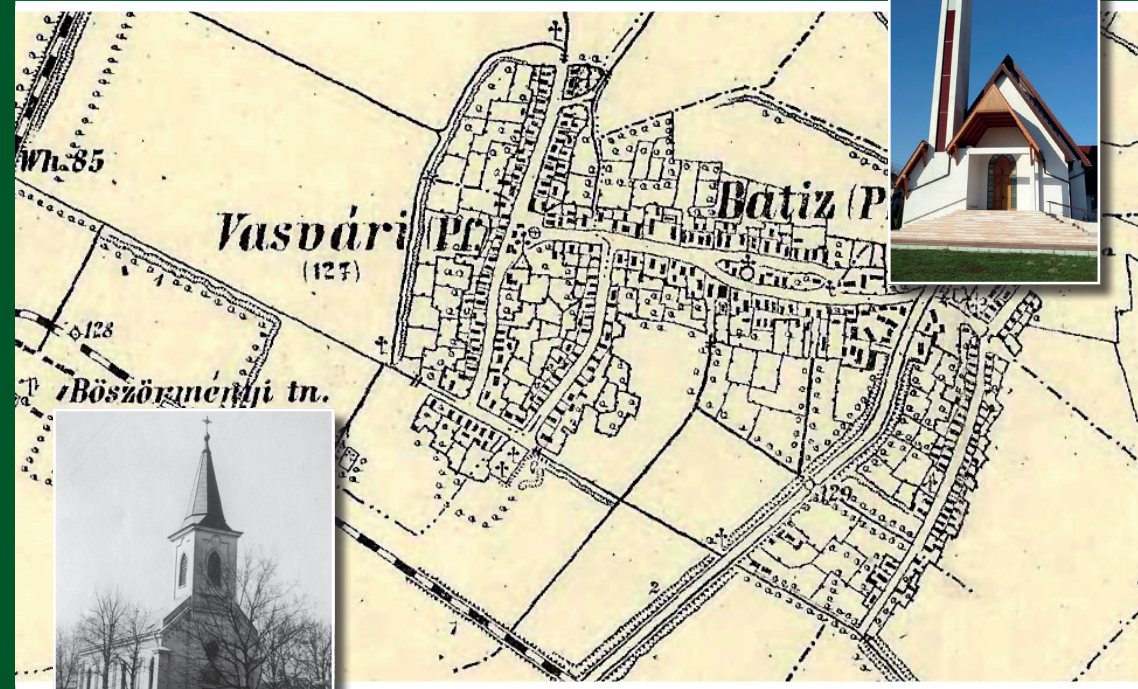
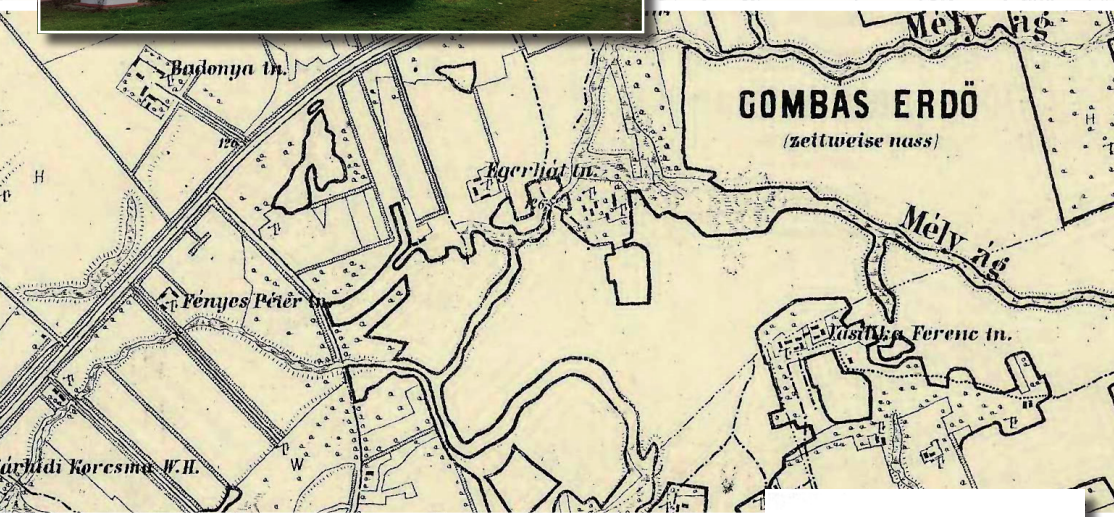

Dánku Pál

DÁNKU PÁL A BATIZI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE

A batizi római katolikus egyházközség története

Szatmárnémeti, 2015

Dánku Pál

A batizi római katolikus egyházközség története

Dánku Pál

**A batizi római katolikus
egyházköztség története**

Szatmárnémeti, 2015

A kötet megjelenését támogatta
a batizi Szent József plébánia.

Készült a szatmárnémeti IDEA Studio nyomdában.

ISBN 978-973-1979-40-3

Előszó

„Ott, ahol az Alföld hímeskendőjét Délről a Szamos folyó ezüst szalagja, Északról és Keletről az Avas-hegység erdős bérceinek csipkéje, Nyugatról pedig a Sárerdő tölgyfáinak azurjai szegélyezik.

A község két, különálló falunak, Batiznak és Batizvasvárinak 1926. évben közigazgatásilag is szentesített egyesüléséből keletkezett, habár a két falu összeépülése már korábban megtörtént. Vasváriban, a II.Rákóczi Ferenc-féle szabadságharc után az uradalom az elnéptelenedett faluban, hogy a birtokain a hiányzó munkaerőt pótolja, román jobbágyokat hozott az Avasból és a Szamoshátról, akik régi lakóhelyük emlékét is megőrizték, mert Ráksának nevezik a Vasvári legrégebbi utcáját. A község lakói közül a görög katolikus hívek egyházi nyelve akkor még szláv volt, mert a munkácsi rutén püspökség joghatósága akkor még a Szamosig terjedt, s csak később szervezték a szamosújvári püspökséget román liturgikus nyelvvél.”

Ezeket a költői sorokat találtam a batizi plébánia házikönyvében, a Historia Domusban. Ennek az egyházközségnek történetéből próbálok fontosabb feljegyzéseket közzétenni.

A mostani kötetnek az adja az aktualitását, hogy a batizi egyházközség kétszáz éve szerepel hivatalosan mint fiókegyház a Szatmári Római Katolikus Püspökség Sematizmusában, százhusz éve készült iskolaépületként az első lelkészlak, száz éve épült az első jelenkori római katolikus templom, kilencven éve alakult meg a plébánia, husz éve volt a jelenlegi római katolikus templom szentelése.

Az egyházközség történetében megpróbáltam a közösség mindazon tagjainak tevékenységét is bemutatni, akik áldozatos munkásságukkal, szolgálatkészségükkel hozzájárultak annak gyarapodásához.

Az egyházközség elődei igyekezetéből példát meríthet a jövőbeli feladatokhoz. Tagjai elődeiknek köszönhetően önmagukra találhatnak.

Felmenőim által is kötődöm szülőhelyemhez, Batizhoz. Itt nevelkedtem, itt kezdtem iskolai tanulmányaimat, itt voltam kicsi koromtól ministráns, itt járultam először szentáldozáshoz és a bérmálás szentségéhez.

Családom, rokonaim és lelkiatyám itt intettek, tanítottak és örködtek felettem az istenes élet megélésében. Hálas vagyok ezért nekik.

Egyúttal köszönöm mindazoknak, akik segítettek a könyv megírásában. Piszárik Imeldának külön köszönöm, hogy a plébánia irattárának rendszerezésével áttekinthetővé tette az okiratokat, megkönnyítve a kutatást.

Köszönöm Várady Lajosnak a Szatmári Püspökség Levéltárában végzett kutatásaimhoz nyújtott segítségét.

Köszönöm Muhi Sándor tanár úrnak a könyv lektorálását és az egyházművészeti tanulmányából rendelkezésre bocsájtott batizi fényképeket.

Köszönettel tartozom dr.Schupler Tibor plébánosnak a felkérésért a könyv megírására, amit nagy megtiszteltetésnek tartok. Egyúttal köszönet illeti az egyházközség évfordulójának méltó megszervezéséért is.

Dánku Pál

Fejezetek Batiz község történetéből

A Borovszky Samu szerkesztésében 1909-ben megjelent Szatmár Vármegye Monográfiában a következő adatok találhatóak:

„**Batiz**, kisközség Szatmár-Németi szomszédságában. Van benne 238 ház s 1605 lakos, kik közül 228 r. kath., 965 gör. kath., 302 ref., 110 izr. vallású. Határa 6367 kat. hold. Régen megtelepedett hely; legelső adat róla 1369-ből maradt fenn, mikor *Simon*, horvát bán I. Lajos királytól felkérte és a meggyesi uradalomhoz csatolta. Már ekkor egyháza volt. 1378-ban a *Simon* özvegyé volt; 1392-ben határát megjárták Vasvári felől. 1422-ben *Vetéssy* Jakab rátört és az itt lakó jobbágyokat kifosztotta. 1426-ban *Simon* földesura a vasvári határ egy részét visszafoglalta a batizházi határhoz. 1433-ban a *Moróczoké*, de ezek kihalta után 1496-ban a *Drágfiak* foglalták el. Ámde a meggyesi uradalomra a *Báthoryak* tartottak igényt és meg is szerezték Batizt is, melyen az 1520-iki osztozáskor szintén megosztottak. 1583-ban *Báthory Zsuzsánna* egész rész jószágát elzalogosította férjének, *Uray Mihálynak*, ezer frtban és batizi birtokát is lekötötte. Ugyanekkor Vasvári *Bélteki Mihály* és felesége részjószágot kapnak itt. 1610-ben *Kákonyi Mihály*, 1637-ben *Pálóczi Horvát*, a *Perényi* és a *Lónyay* családok, 1665-ben *Daróczi Sámuel*, 1699-ben *Skotka Mihály* és felesége, 1717-ben *Viszocsányi Sándor* kapnak benne részbirtokot. 1672. szeptember 20-án csata volt itt a császári katonaság és a magyarok között, mely alkalommal 50 ifjú esett el; sírjok Batiz és Vasvári között van. Háborútól sokat szenvedett a szatmári vár tőszomszédságában. Különösen a XVII. század végén és a XVIII. elején lefolyt szabadságharcz hadai tették tönkre. A kipusztult helységet ekkor özönlötték el az oláhok. Régi, ősi magyar telep volt, a XIV. század elején már jelentékeny egyháza volt. A reformációt már kezdetben elfogadta; Batizi *András* és *Mihály* reformátorok éppen innen valók. Régi temploma a nagy romlásokban elpusztult, de 1881-ben újat építettek helyébe. A gör. kath. templomot 1896-ban építették. A község régi urai, a

Báthoryak óta, a XVIII. század végén, a *Jakó, Fényes, Osvát* és *Ecsedi* családok voltak; a múlt század elején rajtok kívül még a báró *Jósika, Kruspér, Kende, Tolnay, Kállay, Hám, Eötvös, Vásárhelyi, Nagy* és *Gáspár* családok szereztek itt jelentékenyebb birtokot. Most *Des Escherolles* Kruspér Sándor, *Jakó* Endre, *Fényes* Péter, *Kovácsnay* Zsigmond a nagyobb birtokosai. Az utóbbinak itt csinos úrilaka van, melyet a tulajdonos apja: *Draveczy* János 1890 táján építtetett. Határában sok a tanya; így az *Ambrózy, Bodonya, Böszörményi I. és II., Dragos, Draveczy, Ecsedy, Fényes, Gedő, Jákó I. és II., Kacsó, Kis, Markovits, Osvát, Sándor, Ványos* és *Weisz* tanyák és a *Gombás-puszt*a, a híres *Gombás* erdőnél, a mely az elmúlt századokban a vármegye legnevezetesebb síkfeldi erdősége volt, búvóhelye az alföldről elmenekült, de itt állandó tanyát sohasem vert szegénylegényeknek. A virágzó kisközségben van körjegyzőség, posta, vasúti állomás.”

Batizvasvári

Batizvasvári, az előbbi községgel területileg csaknem egységes kisközség. Van benne 117 ház 753 lakossal, akik közül 48 r. kath., 623 gör. kath. és 66 ref. vallású. Határa 1366 k. hold. Ez is ősi, magyar telepedésű hely. A XIV. században a *Vasvári* nemzetségé volt és ura *Vasvári* Vítus, a Károly király udvari káplánja volt. 1339-ben *Vasvári* Pálé, 1366-ban *Vasvári* Tamásé; 1392-ben a *Vasváriak* és a *Meggyesiek* határvillongásba keveredtek, mely gyakran megújult. 1426-ban a *Csarnavoday* nemzetség nyert itt birtokot, 1429-ben a *Vasváriak* és *Csarnavodayak* panaszt emeltek a *Meggyesiek* ellen, hogy azok rajtok hatalmaskodtak és nekik sok kárt okoztak. 1548-ban akkori urai, *Pálfalvai Buridu* László, *Remethey* Lőrincz, *Vecsey* István, *Dobozi* János, *Csomány* Jakab és *Kákonyi* Péter kapnak benne kir. adománnyal részt, s ekkor a „*Dukaszegrét*” és a „*Sárpataka*” *Vasvári*hoz ítéltetett. 1550-ben *Chiammy* vagy *Vasváry* Jakab, *Sárközy* Miklós és *Kákonyi* Péter kapnak benne részt. 1637-ben *Bornemisza* Erzsébet és *Perényi* Péter, 1641-ben *Daróczy* István, 1665-ben *Daróczy* Sámuel, 1699-ben *Szkotka* Mihály és felesége, 1717-ben *Viszocsányi* Sándor, 1749-ben *Eötvös* Sándor, László és Imre kapnak itt részirtokokat. 1810-ben földesurai a gróf *Teleki, Eötvös, Kállay, Jakó-Félegyházi* családok. 1836-ban *Hám* János, *Kállay* Leopold, báró *Jósika*, gróf *Karaczay, Vásárhelyi, Nagy* és *Jakó*

családok. Most legfőbb birtokosa Turczi Papp János. Határában van említve 1339-ben *Garancs*, melynek azonban már nyoma veszett; továbbá ugyancsak ezen a tájon van említve 1339-ben *Kysnemethy* (Kisnémeti) és végre *Baromlak*-puszta, mely 1421-ben a Kaplyon-nembeliek birtoka. 1431-ben *Báthory* István erőszakkal elfoglalta, de a *Károlyiak*, *Bagosiak* és *Vetésiek* tiltakoztak a foglalás ellen. 1499-ben *Maghy* Pál kap reá királyi adományt. Később már nem szerepel.” (Szatmár vármegye községei című fejezet-szerkesztette Vende Aladár)

A Mária Terézia által elrendelt batizi birtokösszeírásokban szereplő nevek 1773-ból

Batizi birtokok:

Szuhányi Antal jobbágysai: Erdélyi János, Orosz György, Kacziba László, Kacziba Tamás, Szőlősy János, Szakály László, Mikolay Ferenc, (szabad mozgással). Eötvös László örökös jobbágysai: Szilágyi János, Gánszky András, Kerekes Ferenc, Szabad mozgással: Timók Tódor, Juhász Miklós, Bumbulucz Éliás, Avasy János, Czinzó János, Herbutz László, Bumbulucz Urszuly, Pap Dániel, Petecsála Éliás, Kozma Flórián. Megeggyezéssel: Bumbulucz Mihály, Mohorány Károly, Gábor László, Juhos Tódor, Orosz Tódor, Bodó János. Mihalaky Mátyás jobbágysai: örökösen Amaczy Demeter, szabadon Oláh István, Oroszy György, Puha László. Pelei Ferenc szabad jobbágysai: Pap Miklós, Litány Tódor, Kozma Gergely, Kozma János. Császgy György szabad jobbágysai: Daróczy János, Petey Gábor. Félegyházi Jakab jobbágysai: szabad Zsadányi János, Kötő Éliás, örökös Papp János. Daróczy István szabad jobbágysa Újbárdy László. Csanálosy Anna szabad jobbágysa Balogh Ferenc. Bánffy Mihály szabad jobbágysa Darabánt Jakab. Esztergály József örökös jobbágysa Nagy György. (<http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/szatmar-batiz/> , 10-12, 37-41 o.)

Batizvasvári birtokok:

Eötvös László örökös jobbágysai: Puháts László, Puháts János, Újbárdy Sándor, Hollóka László, Hollóka János, Szlivka Lukács, Szlivka Gergely, Rablincza Gábor, Veress Péter. Szabad jobbágysai: Pályinkás László, Huszty János, Oláh Konstantin, Jáger László, Grád Mihály, Bródy János, Kiss Simeon, Oláh Simeon, Grád Simeon, Grád István, Üveges Gábor, Szanyiszlay Imre, Endrédy Urszuly, Moldovány Mihály, Petey Gergely, Nagy Tódor, Szanyiszlay Gergely, Boga Tódor, Brodán Ferenc, Berkem László, Dolmányos Gergely, Madarász János, Kacziba András, Kardos László, Obsitos János. Zsellérek: Péter János, Veres Mátyás. Thoroczkay Istvánné szabad jobbágysai: Apay János, Gánczky Gábor, Újbárdy Sándor, Sárközy András. Gáspár Sándorné szabad jobbágysai: Fütetlen Konstantin, Kiss Demeter. Daróczy Katalin szabad jobbágysai: Aranyos Mihály, Puskás Péter. (<http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/szatmar-batizvasvari/> , 11-12, 39-42 o.)

A batizi hívek származási helyei

A legrégebbi batizi anyakönyvekben szereplő római katolikus családnevek a nemesi családneveken kívül az Esztergály, Rusz, Apjári és Gryneusz. A Gryneusz család a Sáros vármegyei Kisszebenből (Sabinov) és Eperjesről (Prešov) származik. Ott már az 1668-as anyakönyvben is megtalálható mint családnév.

Batizon 1779-ben jelenik meg először.

A Bujer (Bauer, Bojer változatokban is) család Túrterebesről jött át Batizra 1788 körül.

Az Atskay (Ocskay) család Kökényesdről jött át.

Sárkőzről jöttek át 1800 után a Micsányik, Petrik, Krájník, Subák, Fenczik, Antolík, Novák, Petsik, Surovszky, Koleszár, Csanák, Demcsák, Horiscsák, Bojtárik, Marczinkó, Lánszky, Vlahács, Kusnyák, Gaskó, Veszely, Kotzinda családok. Őket báró Vécsey Miklós 1787-1798 között telepítette oda az Ung és Zemplén megyei birtokairól.

A Zemplén megyei Szilvásújfaluból (Slivnik) kerültek 1795 után Batizra a Piszárik, Skapinyák(Skapinyecz) családok.

A Piszárik család 1796 és 1808 között Alsóhomoródon lakott, onnan települt át Batizra, ahol 1810-ben Piszárik Mária férjhez ment Dánku Jánoshoz. A Dánku család a Zemplén megyei Oroszhrabócról(Rusky Hrabovec), kezdetben Halmiban és Kökényesden, végül 1806 körül Batizon telepedett le.

Az Abaúj-Torna vármegyei, a bodvavölgyi németek lakta Mecenzéfről (szlovákul Medzev, németül Metzenseifen) települtek 1812 körül a Sirger (Schirger, Schürger), Glózer (Glosner, Glozner), Gren策er, Gébel (Göbl), Schmó策er, Fischer, Malicsky családok. Csatoltam pár batizi anyakönyvi bejegyzést ezekről. Ők először 1794 után pár évet Szinérvár-alján laktak, ahonnan áttelepültek Batizra.

Michael Schirger már 1430-ban megtalálható mint Mecenzéf bírása a jászói apátság (Jasov) birtok-regesztrumában, Andreas Schirger pedig 1595-ben a szepesi Gölnicbányai (Gelnice) Városi Könyvben mint a mecenzéfi hámor üzemeltetője. A Schirger családnév a legrégebbi mecenzéfi anyakönyvben is megtalálható 1671-ben. Schürger formájában a svájci Zürich környéki iratokban már 1276-ban, Odenwald körül 1478-ban fellelhető.

A Gló策er családnév fellelhető 1706-ban a mecenzéfi anyakönyvben. Én az 1733-as bejegyzést csatoltam ebben a könyvben, mert könnyebben kiolvasható a név.

A mecenzéfiakat IV. Béla mint háormestereket telepítette 1250 körül. A tájszólásuk és neveik alapján a németországi Felső-Pfalz, Hessen, Baden, Odenwald és Bajorország vidékeiről származnak. Később az ausztriai Stájerországból is jöttek háormesterek 1260 körül.

A batizi fiókegyház megalakulása

Batiz neve török eredetű szó, jelentése bátor. Régen szerepel más nevek alatt is: Batizháza, Fejérfalu. A Montpá策mány-nemzetség egyik távoli ága bírta, majd a Kárásiak, utóbb pedig a Mórocok birtoka lett. Vasvá-

ri Vitust 1332. október 4-én XXII. János pápa (1316-1334) kinevezte milkovi püspököknek. Ezt a tisztséget nem foglalta el, mert megürlt a nyitrai püspökség, és a pápa oda is kinevezte. (Schematismus cleri Dioecesis Nitriensis pro anno 1914. pag. 8).

Vasvári szerepel a Várad Regestrumban a tüzespróba perekben 1215-ben és 1216-ban. Szerepel a pápai tizedjegyzékben is: 1333-ban Mátyás nevű papja fizetett az előző évre 2 garast, 1334-ben Tamás nevű papja fizetett 7 garast. (Schem. Szathm. 1864). Vasvári szerepel a jegyzékben, holott a templom Batizon volt. Oda jártak a vasvári hívek is. Ez nem tévedés, mert a két település összeépült. Ha valaki Vasvárit mondott, az Batizt is jelentette.

A lázári plébánia Historia Domusában Batizról a következő feljegyzést találtam:

„A vasvári kemény hatalom harácsoló idegenkedése következtében elbujdoklának a batiziak Sár felé és azon túl, így aztán üres helyöket beüllék az Avasból ide húzódot oláh nép, és lerombolván mindenek előtt a rémuralmat, és itt mintegy új gyökerében megerősödvén, mindinkább leend a mai napig.

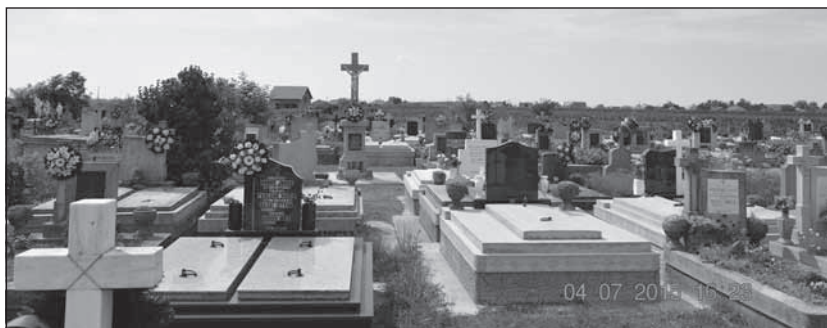
Lázári, 1859. április 22.”

A templom a XIV. század elején épült fából. A XV. században épült a kőtemplom, ezt a reformációkor elfoglalták a hitújítók.

1858-ban ez a templom a tűz áldozata lett a lelkészi lakással és sok szomszéd házzal együtt. Csak 1880-ban kezdtek építeni egy új templomot, ami 1881-ben el is készült.

A hitújításkor megszűnt itt a katolikus élet. Csak az 1777-es kánoni vizsgálati jegyzőkönyv említi Szuhányi Antal m.kir.testőr kápolnáját.

1814-ben a Kállay-rezidenciában lévő kápolnáról található említés. A Kállay-rezidencia az országút mellett van, mely épületében jelenleg a La Conac fogadó működik. 1815-től, Kállay Antal kérésére, a családi rezidencia magánkápolnájában történt a szentmise bemutatása a falu római katolikus közössége részére. A lelkészi feladatokat a Székesegyházból kijáró papok látták el.

A batizi temető római katolikus része

1925-ben alakult újra a római katolikus plébánia. A lelkészi lakás 1895-ben épült, 1925-ig iskola volt. A telket Meszlényi Gyula püspök vásárolta. Temetője 3750 négyzetméter nagyságú.

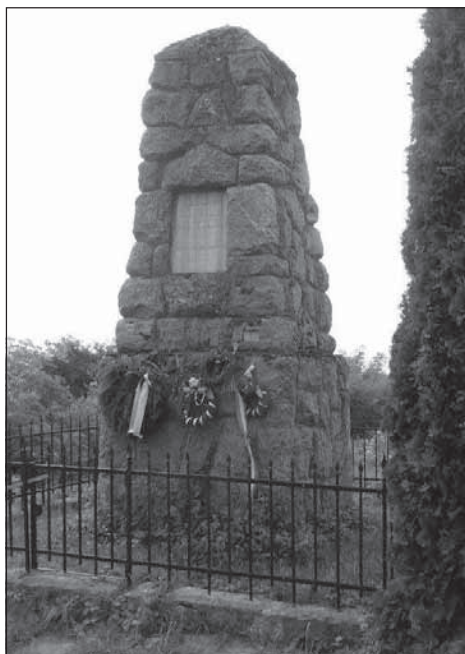
Római katolikus pap 1967-ig nincs itt eltemetve.

A római katolikus temetői kereszt

Van azonban benne egy történelmi nevezetességű tömegsír. 1672. szeptember 20-án Teleki Mihály vezérlete alatt a kuruc hadsereg el akarta foglalni a császáriaktól Szatmár várát. A kurucokhoz csatlakoztak a szatmári református főiskola diákjai is. A szatmári várórség a kuruc sereg elé ment. Mikor látta a kivonult császári sereget a kuruc lovasság, elmenekült.

A kuruc gyalogságot a császáriak lemészárolták. Ennek emlékét őrzi az 1909-ben felállított emlékoszlop.

Az 1672-en elesett szatmári diákok emlékoszlopa

1805-ben halt meg Batizon Mayer Károly házi káplán. Nincs róla adat, hogy itt is lett eltemetve.

A görög katolikus plébánia valószínűleg 1700-ban alakult, mert az anyakönyveket ekkor kezdték vezetni, fatemplomuk lehetett. 1896-ban kőtemplomot építettek a Szent Arkangyalok tiszteletére. (Schematismul Venerabilului Cler al Eparhiei greco-catolice române a Maramuresului. pag. 55) Ez a templom jelenleg a román ortodox egyházé.

Batiz 1925-ig leányegyház volt. Kezdetben Szatmárhoz tartozott, majd amikor 1838-ban Lázári önálló plébánia lett, Batiz mint nevezett egyház filiája szerepel egészen 1919-ig.

A lázári Historia Domusban szerepel, hogy 1864-ben „választmányi tagul Tolnay Antal és Stark János urak, valamint Dánku András, Piszárik János, Sirger János, Grineusz Imre választatnak meg.”

A batizi egyháznak összesen 38 hold földje volt. Eredetileg az egyház nem rendelkezett földalappal. Az 1869-es tagosítás alkalmával a szatmári zárda és a római katolikus hívek részére pótlásként kiadott és általuk az egyháznak ajándékozott maradvány földeknek egy tagban való kiadásából keletkezett.

A szatmári irgalmas nővéreknek abban az időben az idők elbeszélése szerint nagy birtoka volt, segítették az egyházat is, hogy földhöz jusson. Adtak az akkor még Batizon lakó birtokosok is földet, mint például a Tolnay nevű, buzgó katolikus földesúr, akinek itt nagy birtoka volt. A plébániától az országútig terjedő belsőség mind a Tolnay családé volt. A betétszerkesztés idején, 1864 körül, a gondnok Krájnik András volt, aki egy holdat ajánlott fel az egyháznak.

A kántori és harangozói járandóság 8 hold föld volt, amiből a kántort 6 hold illette meg. Ezen felül 10 holdat az egyház sertéslegelőnek adott ki bérleményért.

1919-ben az egyházmegyei hatóság a lázári plébános kérésére – tekintettel arra, hogy a két település között olykor járhatatlanok voltak az utak – a jobban megközelíthető szatmári Hildegárda (Szent János) plébániához csatolta. 1924 őszén felvetődött a kérdés, hogy plébánia vagy katolikus iskola legyen-e Batizon. Ha plébánia lesz, akkor fel kell adni a katolikus iskolát, ha az iskolához ragaszkodnak, akkor az egyház marad Szatmár 2. filiája. Mindkettő fenntartása ugyanis az egyházközség erejét felülmúlta. Tekintettel arra, hogy az iskola fenntartása a román tanügyi rendelkezések miatt amúgy is kérdésessé vált, az egyházközség úgy határozott, hogy megszünteti az iskolát és az iskola épületét plébániává alakítja át.

Az 1928-as templomfestés 60 000 lejbe került a szükséges kőműves munkával együtt, az összeg közadakozásból gyűlt össze.

Az idősebb emberek emlékezetében még él, hogy a plébániaépülettől egészen az országútig nyúló területen – ami a Tolnay család tulajdona volt- valahol egy kis kápolna állott. A 70-es évek elején lebontott zsinagógától északnyugatra, úgy 50 méter távolságra volt. Ennek mára semmi nyoma, eltűnt a Tolnay családdal együtt.

A római katolikus felekezeti iskola története

Az idősebbek tudtak arról, hogy a templom szentélye mögött egy kis szalmafedeles iskola állott. A Bach-korszakban már tanítottak benne, mert az akkori diákok németül is tanultak.

Kerekes Mihály lázári plébánosnak 1877-ben nem sikerült megalapítani a batizi iskolaszéket:

„A hitközségi iskolaszék megalapítását Lázári anyaegyházamban, valamint Batizvasvári fiókegyházban megkíséreltem, de sem Lázáriban, sem Batizvasváriban azt megalakítanom nem sikerült, amennyiben az iskolaügyhöz értő, írni-olvasni tudó öt felnőtt egyént sem itt, sem ott nem találtam.

Lázáriban, Kerekes Mihály plébános, 1877. szeptember 20-án”

Gondok voltak a kántortanító javadalmazásával is:

„A kisközség iskola helyiségül, illetőleg tanítói lakul egy házat vett és annak árát a káptalantól eszközölt kölcsönből fizetett ki, de nem gondoskodott arról, hogy a kamatok pontosan fizetessenek. Így négyszáz egynéhány forintra nőtt a tartozás.

Íly mostoha viszonyok közt és minden reális alap nélküli számítás mellett mégis megkísérelte a község a tanító tartást, hogy az akkori idő szerint a mintegy 7-8 iskolaköteles gyermeket oktatásban részesítse.

Nem lévén a közoktatási törvényben előírt tanítói fenntartási alap, a tanítói állásra rendszeres pályázat nem volt hirdethető, s kénytelen volt megelégedni a község kétes existenciájú, más helyről elbocsátott és félig-meddig elzüllött tanítókkal, kiknek működésük a község és gyermekek erkölcsi életének inkább kárára, mint hasznára voltak.”

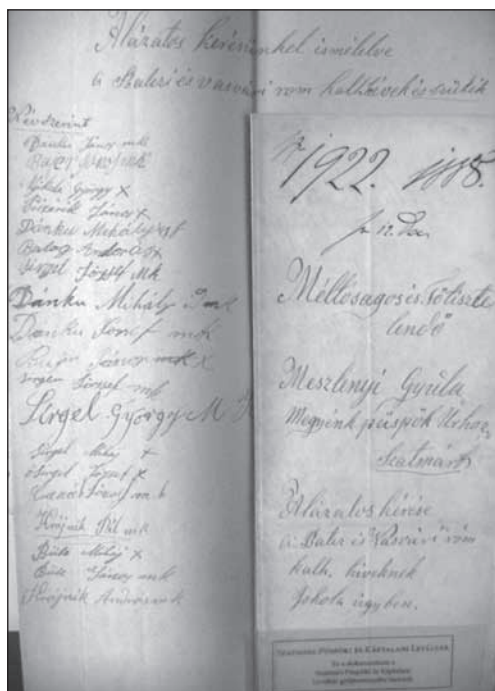
A szatmári püspök kérte a batizi iskolaügy kivizsgálását, amiről Jandrisics János apát beterjesztette jelentését:

„Van Batizon és a szomszédos Vasváriban 170 lélek és van 750 forint. Ez a tőke hadd növekedjen mindaddig, míg egy kis kápolna (melynek a kívánt terület már megvan) felépítésére elégségessé válik. Aztán ha a kápolna meglesz, akkor az iskola is megnyithatóvá válik.

Ha katolikus részről Batiz egy virágzó filiává válhatnék, nemcsak Isten szent ügye nyerhetne tért e vidéken, hanem a magyar államiság eszméjének is hasznos tényezőjévé válhatna ...

Szatmáron, 1889. január 13-án Jandrisics János apát, esperes lelkész”

1885 körül Batiz község megvette a rozoga iskolaépületet és tanácsteremnek használta. A batizi hívek a püspökhöz fordultak a felekezeti oktatás fenntartásáért:

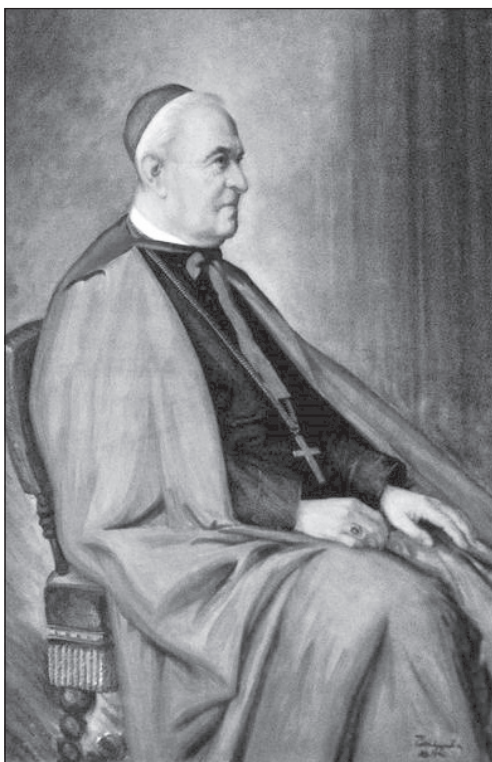
Az 1888-ban iskolai oktatást kérvényező batizi római katolikus szülők névsora

„Alulírottak, a batizi és vasvári római katolikus hívek nevében azon alázatos kéréssel járulunk Méltóságod kegyelmes színe elé, miszerint kegyeskedjék volt iskolánkat, mely már nyolc éve, hogy tanító nélkül van, kegyeskednék azt nekünk felállítani és tanítóval ellátni. Ezen idő óta gyermekeink, kik jelenleg 31-en vannak tankötelesek, részint a vasvári görög katolikus iskolába járnak, hol vajmi keveset tanultak, amit anyai

vallásunkban kellett volna tanulniuk, hanem inkább román nyelvet és szokásokat, részint a református iskolában, hol a vallásról egy szót sem hallottak, és így felnőnek és meghalnak gyermekeink szentségek nélkül, mert nincs, aki őket vallásra és szentségek méltó felvételére elkészítse.

Batizvasváriban, 1888. november 25-én. Dánku János, Bujer János id., Nyikoda György, Piszárik János, Dánku Mihály ifj., Balog András, Sirger József, Dánku Mihály id., Dánku József, Bujer János ifj., Sirger József id., Sirger György, Sirger Mihály, Csanák József, Krájník Pál, Búte Mihály, Búte János, Krájník András.”

A római katolikus gyerekek a román iskolába jártak 1896-ig, amikor Meszlényi Gyula püspök megvette a jelenlegi plébánia telkét és saját költségén iskolát építtetett.

Meszlényi Gyula püspök

Az üres telket Fényes Péter református batizi lakostól 1895. január 2-án vette meg az egyház, részint az egyházi földek összegyűjtött jövedelméből, részint a hívek adakozásaiból. Meszlényi Gyula szatmári püspök a telekre iskolát építtetett, amely állott két szoba, konyha, padlásfeljárós, előszobás lakásból és egy tanteremből, a tanterem előtt egy előszobából. Az 1925-ös átalakításkor a tanteremből két szoba lett, az előszobából pedig éléskamra, majd Barna József idejében szoba.

Az új iskola első tanítója Wizler Mihály volt, aki itt 1919-ig tanított, majd a szatmári püspöki fiúiskolához került.

A telekredezés alkalmából a hívek, különösen volt földesurak adományából kapott az egyház a falu közvetlen közelében, a cigányvéget követően, a szatmár-nagybányai országút jobb oldalán 38 kataszter hold földet, amelyből 16 hold a tanítóé lett, 22 pedig az egyházé, melyből egyharmad rész az egyházi terhekre, kétharmad rész a plébános fizetésére ment.

A templom építése

Az iskola felépítése után Meszlényi püspök új plébániát is ígért a batiziaknak, de ígéretét a többi egyházmegyei intézmény létesítése miatt nem tudta betartani.

Kerekes Mihály lázári plébános 1905-ben újra sürgette a templom megépítését:

„Lázári anyaegyházhoz tartozó Batizivasvári fiókegyháznak kicsiny, de hithű, buzgó és vallásos hívei(250), már évtizedek óta epekedve ápolják lelkükben azon buzgó óhajt, vajha Isten szent kegyelme megsegítené őket egy fiókegyház népességének megfelelő kisebbszerű templom felépítésében. E szent célra évtizedek óta gyűjtik filléreiket. Isten segítségével már 6000 koronát meghaladó összeg áll rendelkezésükre, de ezen összeg még igen kevés a tervezett templom megvalósítására. 1905. március 15-én Kerekes Mihály.”

1903. jan. 29-én megválasztott egyháztanács tagjai voltak: Csanák József gondnok, Papp János, Fényes Elek, Krájník András, Dánku József, Krájník Pál, Grineusz Imre, id. Dánku Mihály, Sándor György.

A hívek a templomuk felépítését szorgalmazták, mert ha megvan, hamarabb remélhették a plébánia felállítását is. Mikor 1912-ben Lázáriba fiatal plébános került Szűcs János személyében, kaptak a Község hivatalától egy 430 négyszölnyi földterületet templomhelynek, melyért cserébe az egyházi földeknek a cigányvég felé eső részéből földhordó és vályogvető helyet adtak.

Szükség volt egy ingatlan cseréjére, hogy a templom központban legyen. Az ingatlan cseréje Batiz község képviselőiben Kende József közjegyző és Anderkó László községi bíró, batizi lakosok, másrészt pedig a batizi római katolikus egyház képviselőiben Kerekes Mihály plébános és Csanák József gondnok, batizi lakosok között köttetett. 1912. április 27-én.

Az alapkövetést Benkő József apát-kanonok végezte.

A lázári plébános minden harmadik alkalommal ájtott Batizra szentmisét és prédikációt tartani, azelőtt csak húsvéti pászkaszentelésre jött át. Az őszirózsás forradalom, majd a Tanácsköztársaság kihatott a falu közösségére is. Wizler Mihály tanítót elűzték a faluból, mert néhányan haragudtak rá. Ez arra készítette a lázári plébánost 1919 februárjában, hogy kérje Batiznak a szatmári ferencendi Hildegárda plébániához való csatolását.

Ugyanazon idő alatt működött mint kántortanító Kelemen Jenő is, ki nek a hívekkel meglehetősen sok kellemetlensége volt.

Be is panasolta a híveket a püspöknek:

„Egy iparos került a háború végén a falunkba, akinek alattomos hízlegésével sikerült magát a néppel harangozónak megválasztatni, a mi belegyezésünk nélkül. Máskülönben ő tót embernek mondja magát, ami őt itt fajrokonai között még kedveltebbé tette. Lakása minden istentisztelet előtt zsúfolva van ajtatos hívekkel, kik nem győznek betelni rágalmazó beszédével... Mindjárt elkezdte Kocsis János harangozó ellenem aknamunkáját. Elkezdte úgy tanításomat, mint kántorszolgálatomat kritizálni, holott nekem mindkettőből jeles oklevelem van. Erre rendreutasítottam őt, kérve hogy ellenem ne lázítson...Célja pedig nem lehet más, mint a tanító és pap kimacerálása.

Ilyen fizetni nem szerető népet, akik között nem akad egy intelligens vagy nemesebb gondolkodású család, könnyű ilyesmi tervekre rábírní.”

Az 1919. március. 16 -án megválasztott egyháztanács tagjai: Krájnik Péter gondnok, Bujer János, Krájnik András, Dánku József, Krájnik Pál, Dánku Mihály, Piszárik László.

A batizi egyházközség az első világháború utáni első években

Az impériumváltás után az új román közigazgatás a katolikus iskoláktól mindennemű állami segílyt megtagadott, így a hívek nyakába szakadt a tanító fizetése, akik bizony sehogysen tudtak hozzászokni ezen új adózáshoz.

1922. november 23-án megválasztott egyháztanács tagjai: Piszárik László gondnok, id. Sirger János, Sirger József, Dánku József, Sirger Mihály, Dánku Endre, Sirger István, Krájnik Péter.

A új román közigazgatás első éveiről a következőképpen számol be a batizi plébánia Historia Domusa:

„A román közigazgatás 1919. április 20-án, Húsvét első napján kezdődött és alaposan megváltoztatta a lakosság életét. Kemény eszközökkel folyt a románosítás, s mert ehhez az iskola volt legjobb eszköz, megkezdődött a magyar felekezeti iskolák sanyargatása. Mindenféle módon mace-rálták az iskolafenntartó hitközségeket, a tanítókat folyton vizsgáztatták, az iskolát folyton bezárással fenyegették, benne mindent kifogásoltak, és féltő volt hogy egy szép napon elveszik az iskolaépületet, és belőle csend-őrlaktanyát csinálnak.

A dolgot ilyen szomorú állása meg az új adók miatt a hívekkel való folytonos kellemetlenség időszerűvé tette a plébánia létesítést. P. Majszai Mór, házfőnök-plébános azt indítványozta a püspöki hatóságnál, szüntesse be Batizon a katolikus iskolát, mert úgyis el fogják venni a román hatóságok, és alakíttassék át az iskola a tanítói lakással együtt plébániává.”

Gordán Edina a németi ferencesekről írt, 2009-ben Kolozsváron megjelent tanulmányában beszámol a ferencesek hatóságai zaklatásáról:

„1921. január 26-án az egyik atya szentségekkel látta el a beteget az irgalmasok kórházában. Hazafelé jövet az egyik rendőr erőszakkal az őrhelyre vitte, s ott tartotta egész estig. Aznap mindenkivel ez történt, aki irgalmasoknál járt. Február 12-én reggel a katonaság körülvette a kolostort, s P. Szabó Szerafint keresték, aki akkor Lázáriban tartózkodott. A katonaság utána ment Lázáriba, és letartóztatta Szűcs János lázári plébánossal együtt. A hónap végén Kolozsvárra vitték őket. P. Szolán ötször kellett tanúként megjelenjen Szerafin ügyében. A Historia Domus nem említi, mivel vádolták Szabó Szerafint, és máshol sincs utalás erre az eseményre vonatkozóan.

Valószínűleg csupán egy kirakat pert intéztek ellene hamis vádakkal, vagy az is lehetséges, hogy az akkori állam ellen „vétett” valamit (pl. magyarországi személyekkel ápolta a kapcsolatot vagy benne volt valamilyen titkos szervezetben). Azonban ezek csupán feltevések, amik abban a korban nagy valószínűséggel előfordulhattak. Semmilyen konkrét információ nem áll rendelkezésemre, hogy igazoljam a fenti feltevések bármelyikét is. P. Szerafin helyét P. Majsai Mór foglalta el március 13-án.

P. Kaizer Nándor házfőnök 1922. augusztus 1-jén adta át a kolostort P. Majsai Mórnak.”

Majsai Mór a batizi hívekkel kialakult rossz viszonyról tájékoztatta Boromisza Tibor püspököt:

„Olyan viselkedést tanúsítottak velem és paptestvéreimmel szemben, hogy tovább semmi szín alatt nem vállalhatom Batizt.”

Később szintén beszámolt a harangozóval és hívekkel történt ellentétekről:

„Újra sürgettem új egyházi és harangozó választását, de az a válaszuk: „Mi fizetjük a harangozót, nem a püspök, tehát az történik, amit mi akarunk. Nekünk megfelel a mostani.”

1922. szeptember 4-én, P. Majsai Mór.”

P. Kriszten Rafael később megpróbált közvetíteni a batizi egyháztanács, Kocsis János harangozó és Kelemen Jenő között, nem sok sikerrel.

A szatmári ferencrendi Hildegárda plébánia Batizt ellátó szerzetes atyáinak életrajza

Néhány életrajzi adat a Batizon szolgáló szerzetes atyákról, akik közül ketten szenvedtek vértanúságot.

Majsai Mór János, OFM (Péterréve, Bács-Bodrog vm., 1891. okt. 25. – Budapest, 1987. jan. 23.): a Magyar Szentföld alapítója. – 1908. IX. 5-én lépett a Kapisztrán Szent Jánosról nevezett ferences rendbe. A teológiát Budapesten végezte. 1915-ben pappá szentelik. Szatmárnémetiben, Máriaradnán, Szolnokon és Budapesten káplán, 1927-től a budapesti rendházban élt. Hétszer járt Palesztinában, innen hozta magával a Magyar Szentföld (Szentföldi Múz.) alapításának gondolatát, melynek 1933-tól apostola volt.

1951 májusának első hetében a magyarországi Államvédelmi Hatóság (ÁVH) emberei szállták meg az épületeket. Bujkáló bűnözőket kerestek, letartóztatták az atyákat, majd néhány hét múlva kiürítették és bezárták a Magyar Szentföldet.

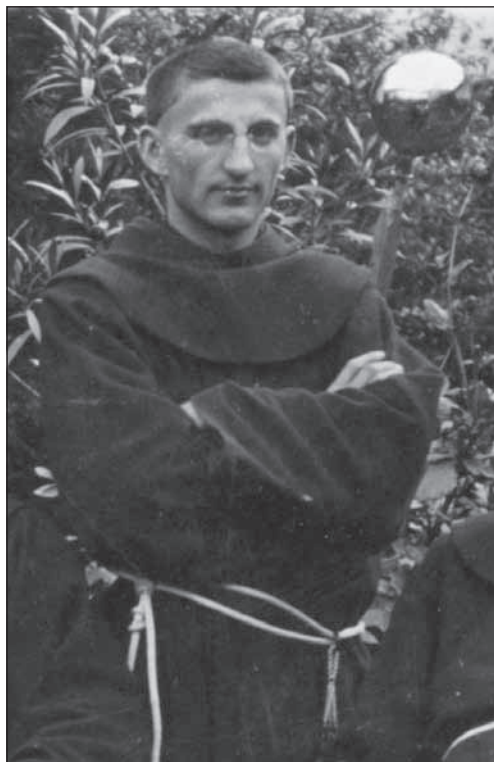
Majsai Mór atya sem úszhatta meg koncepció per nélkül. Grósz József kalocsai érsek, a püspöki kar vezetőjének peréhez 24 (!), zárt tárgyaláson lefolytatott mellékper tartozott, amelyekben mintegy 250 embert ítélték el, és közülük tizenhét személyen végre is hajtották a halálos ítéletet. A szentföldi vádlottak ügyét is a Grósz-perhez csatolták. 1951. augusztus 1-jén a Budapesti Megyei Bíróság zárt ajtajai mögött, koncepció perben, Mór atyát tízévi szabadságvesztésre ítélték, három társát pedig négy év hat hónaptól nyolc évig terjedő börtönbüntetéssel sújtották.

Egészségi állapota ezalatt nagyon megromlott. Az akkori provinciális elérte, hogy börtönbüntetését megszakították, és a Lipótmezőn kezelték. Szabadulása után Pasaeréten kapott beosztást. Itt fogott hozzá a mariológia (a teológiának Szűz Máriával foglalkozó ága) tanulmányozásához, nemzetközi hírű professzor lett. Munkássága felbecsülhetetlen.

P. Károlyi Bernát, született: Krausz Ádám (Almáskamarás, 1892. június 19. - Budapest, 1954. március 2.) ferences szerzetespap, a Demokratikus Néppárt megválasztott országgyűlési képviselője.

1913-ban tett örökfogadalmat Gyöngyösön. Szerzetesként kapta a Bernát nevet. 1915 januárjában szentelte pappá Szmeccsányi Lajos egri

érsék. Az első világháború idején, 1916-1918 között Budapesten és Szécsényben teljesített tábori lelkési szolgálatot. 1918 után dolgozott Szatmárnémetiben, majd Dunaföldváron, Jászberényben valamint Kecskeméten, az utóbbi állomáshelyein a helyi ferences kolostorokban élt.

Károlyi Bernát

1929-ben önkéntes hittérítő munkát vállalt, a kínai Paokingba utazott. (Paoking ugyanis egy Apostoli Prefektúra, egy missziós terület központja volt.) Kint missziós iskolát alapított és kétezer szavas kínai-magyar szótárt szerkesztett. Hét évre rá, 1936-ban fáradozásai elismeréseként a terület generális helyettesének nevezték ki, azonban 1938-ban betegség miatt haza kellett térnie. Magyarországra magával hozott egy kínai árvát, akivel járva az országot adományokat gyűjtött a kínai misszió javára. (A kínai árvából, Siao Tamásból később ferences novícius lett, a szerzetesrendek

feloszlata idején Amerikába menekült, később Károlyi Bernát unokahúgát vette el.)

A politikai folyamatokba a súlyos, nyilasok uralta időben kapcsolódott be. A kecskeméti rendházban embermentő tevékenységet végzett. A nyilasok elől bujkáló katonatisztek, civileket és származásuk miatt üldözötteket egyaránt rejtegetett. A náci zsidópolitikával teljesen szembehelyezkedett. Nem mondott fel a kolostor egyes helyiségeit bérlő zsidóknak, keresztelt zsidó állampolgárokat, hamis dokumentumokkal látta el őket, sőt, ferences rendruhába is öltöztetett egyes menekülteket. Ferences házfőnökként bejárt a kecskeméti gettóba, az elhurcolás idején a vonatok is látogatta.

A nyilas hatalom múlásával és az orosz front közeledésével lényegében Károlyi Bernát igazgatta a várost, mert a városi eljáróságok elmenekültek. Segítette a délvidéki menekültek ügyét. Szembehelyezkedett a megjelenő szovjet és kommunista propagandával, ezért a szentmisék prédikációiban elmondottak miatt „demokráciaellenességgel” vádolták meg és pár napra letartóztatták. A helyi népügyészség végül szabadon bocsátását rendelte el.

A pártpolitikába 1947-ben kapcsolódott be. Indult ugyanis az 1947. augusztus 31-i országgyűlési választásokon a Demokrata Néppárt színeiben, és a pest-pilis-solt-kiskuni és a bács-bodrogi választókerületben mandátumot nyert. Az Országgyűlés összeülése másnapján azonban lemondott megbízatásáról, mert egyházi felettesei (Pétery József váci püspök és a ferences rend provinciális) nem járultak hozzá nyílt pártpolitikai szerepvállalásához.

1949. november végén az ÁVH letartóztatta teljességgel koholt vádak alapján. Egy ideig Vácra internálták, majd a Gyűjtőfogházba hurcolták. Az elszennvedett kínzások és az embertelen körülmények miatt kiújult betegsége, a rabkórházban hunyt el. Holttestét - amelyet ma is keresnek - feltehetően a kommunista diktatúra számos más áldozatával együtt a 301-es parcellában temették el.

A katolikus egyház erényes és érdemekben gazdag életútja miatt kezdeményezte boldoggá avatását hat ferences vértanú társával együtt (Károlyi Bernát mellett: Köröosztos Krizosztom, Kovács Kristóf, Hajnal Zénó, Kiss Szaléz, Lukács Pelbárt, Kriszten Rafael). A holokauszt idején végzett embermentő tevékenységéért a magyarországi rabbi kar a holokauszt 60.

évfordulóján, 2004-ben, emlékfát ültetett Károlyi Bernát emlékére a kecskeméti ferences templom kertjében.

P. Kriszten Rafael, Kőrösbányán született. 1926-ig működött Szatmárnémetiben.

Kriszten Rafael

Hatvanból hurcolták el 1950-ben P. Kriszten Rafaelt (1899–1952), akinek korábbi működési területei közül érdemes kiemelni a budai, Margit körüti rendházban 1941–1946 között eltöltött éveit. Házfőnök-plébánosként a zsidóüldözés idején – a menekítés érdekében – megszervezte az üldözöttek átvételét a katolikus egyházba és sebesülten is több száz kilométeres útra indult – gyalogosan –, hogy a nunciatúrán kapott menleveleket a címzettekhez juttassa. Az általa vitt iratok segítségével egy teljes vasúti vagon fordítottak vissza, és így az odaszűfolt emberek megszabadultak a haláltól. 1949 augusztusában már betegen került Hatvanba házfőnöknek. 1950. június 19-én, a szerzetesrendek elhurcolásának idején teherautók álltak meg a hatvani rendház előtt, piarista szerzeteseket és szerzetesnőket

deportáltak a kolostorba. Az éjszakai órákban a politikai rendőrség brutális módon feloszlatta a hívek tüntetését, a kolostor lakóit pedig véresre verte. A négy ferences atyát az Andrássy út 60-ba szállították.

Rafael atyát – a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés címén – 1951-ben életfogytiglani börtönre ítélték. A börtönemlékek között megőrizték azt a történetet, miszerint egy téli napon kabátban, ing nélkül szállították át egyik börtönből a másikba.

Amikor az őr meglátta a teherautóról leszálló, ing nélküli rabot, így szólt: „Te, pucér Krisztus, hol hagyad az ingedet?” Rafael atya 1952. szeptember 15-én halt meg a börtön embertelen körülményei között.

Kaizer Nándor Ferdinánd Ferenc, OFM (Mózs, Tolna vm., 1863. máj. 22.-Budapest., 1954. márc. 14.): 1880. szeptember 14-én lépett a Kapisztrán Jánosról nevezett ferences rendtartományba. 1887. július 14-én pappá szentelik. 1912-ben Budapesten a magyarországi szentföldi biztos.

A batizi plébánia létrehozása 1924 őszén

1924-ben Boromisza Tibor püspök jóváhagyta a batizi plébánia létrehozását, amihez eredetileg a mikolai fiókegyház is tartozott volna. A mikolai hívek azonban ellenezték a batizi plébániához csatolást.

A püspöki hatóság megbízta a vizsgálattal Ilosvay Lajos szatmári kánonokot, aki az 1924. május 25-i helyszíni jegyzőkönyvben megállapította a betervezés valóságát és a mikolai hívek igényét, hogy továbbra is a szatmári ferencendi Hildegárda plébánia filiája maradjanak.

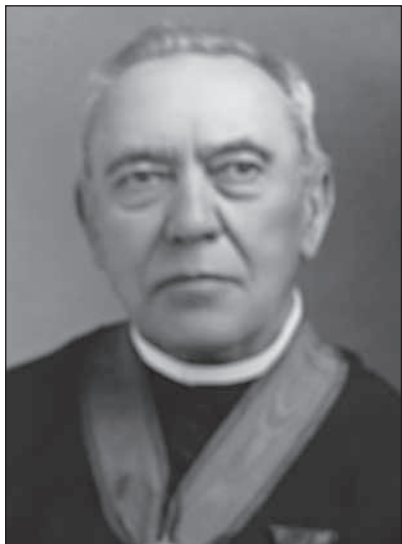
A püspöki hatóság 1924. augusztus 31-én megbízta Botlinger Pál ad-digi szatmári káplánt a plébánia megszervezésével.

Kelemen Jenő tanító mindent megtett a római katolikus iskola megmentéséért, amiről a püspöknek levélben is beszámolt:

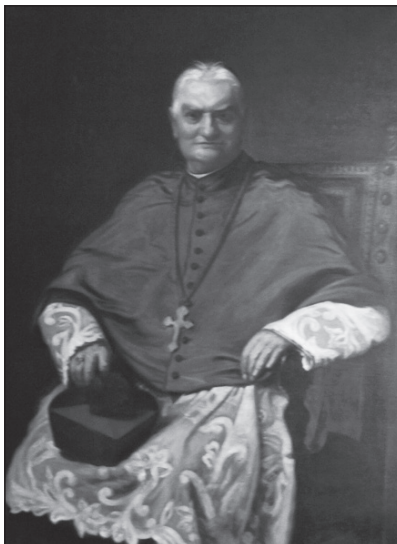
„... a községet dobszó útján értesítettem az iskola megkezdéséről, de a gondnok és az egyháztanács tagjai ennek dacára beírták gyermekeiket a román nyelvű állami iskolába. A szülők nagyobb része azonban várja a fejleményeket, gyermekeiket nem szívesen adnák a román iskolába, várakozó állásonra helyezkedve várják az intézkedést a felettes hatóságtól

az iskola sorsára vonatkozólag... Támogatja a gondnok úr ezen munkáját a helybeli román tanítói kar lelkes agitációja is.

Ha munkájuk eredményre vezetne, nem én lennék az oka, és egyáltalán nem mondható, hogy az iskola megszűnése a nép szabad akaratából történt. 1924. szeptember 22.”

Ilosvay Lajos szatmári kanonok

Boromisza Tibor püspök

Botlinger Pál plébános összehívta az egyháztanácsot, majd Kelemen Jenő tanítót igyekezett rábeszélni, hogy próbáljon másfelé elhelyezkedni, s így a plébániaszervezést megkönnyíteni. A tanító, miután megbizonyosodott, hogy a hívek nem írtak egyetlen gyereket sem az iskolájába, elfogadta, hogy másutt helyezkedjen el, ha a hívek még egy évig folyósítják fizetését végkielégítés címén. Kinevezését meg is kapta, és elment az ókirályságba (Regat), hogy megtanuljon románul.

Az iskolaépület plébániává alakítása

A község elöljárósága kihasználva, hogy az iskolaépület még üresen állt, a görög katolikus lelkész tanácsára lefoglalta azt, óvoda létesítése címen. Ha ördögi tervük sikerült volna, a katolikus híveknek nem lett volna sem iskolájuk, sem plébániájuk. Csak a plébános erélyes fellépése, valamint a hívek tiltakozása akadályozta meg a rekvirálást. A plébános 1925. január 27-én be is költözött a plébániába, amely naptól kezdve Batiz önálló lelkészség.

Február 1-jén tartotta az első ünnepélyes szentmisét dr. Scheffler Ferenc és dr. Czumbel Lajos asszisztenciájával. A plébániai és templomi kellékeket, ruhákat a Szatmárnémeti Zárda-templomtól valamint a megszűnt katolikus gimnázium kápolnájából szerezték. 1925 húsvétjára elkészült a szentsír Szabó Sándor szatmárhegyi szobrász jóvoltából. 1926-ban közadakozásból elkészült a lourdesi Mária-szobor. A keresztutat az erdődi templomból kapta az egyházközség. A harangok 1923-ban készültek: egy 102 kg súlyú harang és egy 25 kg súlyú lélekarang.

Az iskolaépület plébániává alakításának költségeit meghitelezte Boromisza Tibor püspök, adakozott Ilosvay Lajos szatmári kanonok valamint Papp Mihályné Dánku Vilma Amerikából. Az átalakítási munkát Futó Lajos batizi kőműves, a festést Zagyva István szatmári festő végezték.

Kelemen kántortanító eltávozásával nem volt a hitközségnek kántora. A plébános kiválasztotta a hívek közül Kocsis János addigi harangozót, akinek szabómesteri végzettsége volt, ezenkívül 11 hangszeren játszott, „akár egy cseh trombitás, egyébként tót az istenadta, de sem tótul, sem magyarul nem tud becsületesen... Ambícióval nekilátván a kántorságnak, néhány hónap alatt vitte is valamire, s ha sok szidásban is volt része a lelkész részéről, nem esett kétségbe s a rítus énekeivel tisztában van” írta 1928-ban a Historia Domusban Botlinger Pál. Az első három évben a plébános nem részesült államsegélyben. 1927. április 19-én a vallásügyi minisztérium elismerte a batizi plébániát és 1928-tól javadalmazta a plébánost.

Az egyházközség élete a két világháború között

A plébánia első éveiről így számol be Botlinger Pál plébános a Historia Domusban:

„Az iskolás gyermekek hitoktatása heti 2 órában a batizi általános iskolában folyt, órarenden kívül. Templomukat buzgón látogatják a helybeli g.k. hívek, ami lelkészükből, Tamás P. Lászlóban egy kis ellenérzést váltott ki a plébánialétesítéssel szemben. Lassan aztán lehiggadt, most szent a béke. Igen jó a viszony a református egyházzal. Öreg papjuk, Dávid Sándor puritán becsületességű, jó ember, akivel nem zavarjuk az egymás circulusait, fehér asztalnál azonban igen szívesen találkozunk. A mi hitközségünk örvendetesen szaporodik, úgy hogy ha a szaporodás mostani szárnya tovább tart, egy emberöltő múlva egészen népes kis hitközség lesz a batizi. Feltéve, hogy nem vándorolnak ki. A nemzetpusztító egykét – a város közelségének dacára – a batizi római katolikus hívek még nem ismerik.”

1926. december 22-én Andron János – Ionița Andron fotográfus aprárásai görög katolikus lelkész egy szép ezüst szenteltvíztartót és hintót ajándékozott templomunknak.

Szent Márk apostol az 1928. évi falfestményen

A templomfestés 1928. április 12-én kezdődött és hat hétig tartott. Tóth Gyula segédje Pinkovsky Leon lengyel szobafestő volt, aki igen sokat dolgozott. A templomot 1928. május 27-én, pünkösd első napján benedikálta Szőke Béla nagybányai prépost, kerületi esperes.

A szentbeszédet Pakocs Károly püspöki titkár mondta. A templomfestés idején az istentiszteletet Krajnik József házában tartották.

A régi templom szentélye a két világháború között

1928. október 7-én megalakult az Oltáregyesület 58 taggal. Azelőtt már megalakult a Rózsafüzér Társulat.

1929. május 21-én volt az először bérmálás Batizon. A bérmáló Szabó István káptalani helynök volt. A bérmálkozók között 60 évesek is voltak. A helynökért 12 tagú lovasbandérium ment egész a Dezső hídig.

1929. novemberében alakult meg a Római Katolikus Népkönyvtár-Egyesület, 20 taggal.”

1930. augusztus 10-én Botlinger Pált Erdődre helyezték. Őt két hónapig Borsos Elek szaniszlói káplán követte, majd a meghirdetett plébánosi tisztségre a négy pályázó közül Barna József szatmári káplánt nevezte ki az Egyházmegyei Hatóság.

Az 1929-ben kirobbant világgazdasági válság súlyosan érintette a szatmári vidéket is. A nehéz gazdasági helyzetről így írt Barna József plébános:

„1932-ben a munkanélküliség volt mindenfelé, ami a kommunizmus melegágya...A pénztelenség óriási, mindenki panaszkodik. Az állam nem fizet, tanítók, nyugdíjasok augusztus-szeptember óta nem kapnak fizetést. Mi papok is augusztusi fizetésünket kaptuk meg januárban. A batizi pap congruáját is igen leszállították, alig kap 400 lejt havonta.”

A batizi Legényegylet a harmincas években

Az élénkülő hitéletről is vannak bejegyzések a Historia Domusban:

„1931. novemberében megalakult a Szívgyárda. A gyerekek nagy lelkesedéssel és örömmel jöttek és jönnek. Hetenként van gyűlés a hitközségi tanácssteremben csütörtök délután. Gyűlés előtt labdázunk, vagy ha hideg van, bent a teremben játszanak, van több társasjátékunk. A tagok nevét külön gárdakönyvben örökítjük meg. Az első gárdaavatás és missió december 13-án volt P. Irsik vezetése alatt. Föl lett avatva 44 „pajti”, római és görög katolikus vegyesen. A Tamás főtisztelendő eleinte nem akarta engedni a gör.kat. gyermekeket, de végre beleegyezett, és most nagy örömmel jönnek.

November 1-jén megalakult a Legényegylet is. A tisztikarról és eddigi munkásságáról a jegyzőkönyvek beszélnek. Karácsonykor a Szívgyárda Szent Erzsébet halála 700 éves évfordulója alkalmából előadta Pap Irén Csoda című színdarabját, igen ügyesen. Szereplők: Sirger István és László, Krajnik József, János, András és Sándor, Fencsák Mihály, Anderkó János, Dánku János.

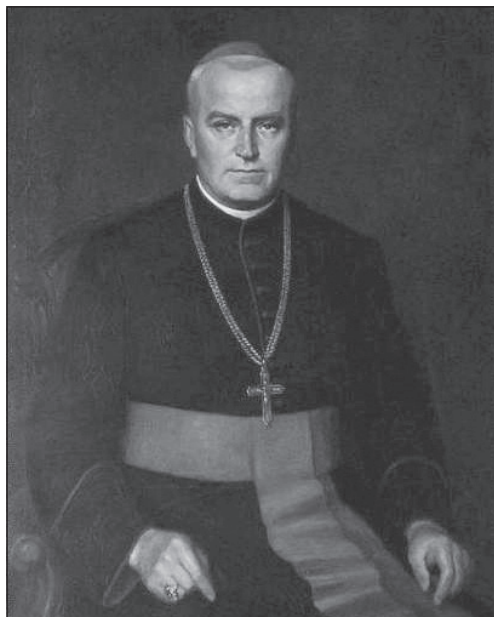
Dánku János, a Legényegylet tagja

A Legényegylet Smiszly József: *A kis Jézus első győzelme* című pásztorjátékát adta elő. Szereplők: Aranyos Józsika, Piszárik Mária, József és László, Krajnik László, Veronka, András és Pál, Sirger József, Sándor és Mihály, Dánku János, József és Péter, Grineusz Pál, Szász Károly, Schvarczkopf József. Az előadást Bekényi jegyző úr házában, a régi óvodahelyiségben adtuk elő kétszer.

A Legényegylet működik, hetenként háromszor tart összejövetelt. Egy kis tanulás, számolás, vagy más hasznos tudnivaló, szórakozás, ének a tevékenysége. A tagok száma hozzávetőlegesen 34.

1931. december 9-16 között tartották Batizon az első missiót, P. Irsik vezetése alatt. A görög katolikus hívek Tamás László főtisztelendő vezetésével igen szépen kivették részüket.”

1932 áprilisában meghalt a templomot építő plébános, Szűcs János. A templom körüli gesztenyefákat saját kezűleg ültette. 1932. december 18-án szentelte meg az új keresztúti stációkat Fiedler István püspök, egyúttal a Legényegylet avatása is megtörtént. Az egyháztanács nevében Piszárik László gondnok, a Legényegylet nevében Krajnik Pál üdvözölték a püspököt.

Fiedler István püspök

1933 februárjában – „Szönyű idők, a munkanélküliség nőttön-nő. Az országban kezdenek zavargások mutatkozni, a Regát néhány városában már ostromállapot van kihirdetve. A kommunizmus réme fenyeget.”

Ekkor volt Bukarestben a vérbe folytott grivicei vasutassztrájk.

„1933. május 29-én volt a második bérnyelés. Az állami iskola előtt felállított díszkapunál a község nevében Danilla György állami iskolai igaz-

gató fogadta a főpásztort igen ügyes beszéddel. A templom előtt felállított lombsátor előtt a Szívgyárda nevében Krajnik András IV. osztályos tanuló fogadta és üdvözölte a püspök urat. A tél folyamán a püspök úr P. Irsik szatmári SJ házfőnökkel gyalog jött ki. Ezt azért említem, mert a híveknek feltűnt, hogy a püspök gyalog jár. Bernáth Sándor budapesti kávé zsidó ember, ki egy ízben már értékes Mária képet hozott templomunknak, most egy elég szép ciboriumot küldött. Áldja meg érte az Úr Isten.

A hitközséget 1933 augusztus hónap folyamán igen nagy gyász érte. Piszarik László, aki 10 évig szolgált az egyházat mint kurátor, 13-án meghalt. Egy becsületes jó ember szállt vele a sírba. Sokat és mindig önzetlenül dolgozott egyházáért. Megérdemli, hogy az utókor hálával gondoljon reá.”

Piszarik László egyházközség gondnok családjával, a huszas években

1933. október 1-én Dánku Jánost megválasztották a batizi egyházközség gondnokának.

A hittanoktatást az állami iskola igazgatója próbálta megakadályozni azzal, hogy bezáratta a tanulókat a tanórák után. A tanfelügyelőség nem intézkedett ez ügyben.

A hitoktatás zaklatásáról eképp írt Barna József plébános:

„A tanfelügyelő szigorúan megparancsolta, hogy az iskolán kívül ne merjem a gyerekeket összehozni, így tehát kénytelen voltam az iskolát választani. Nițaș György igazgató már kezdetben nem szívesen vette, hogy csütörtök délután is hozzájuk járunk, végül is négyszeri összejövetelünk után kiadta az utunkat azzal, hogy nem engedheti a gyerekek összegyűjtését, mert őt az igen zavarja.

A Legényegylet nagy lelkesedéssel fogott hozzá a munkához november folyamán. Egyik napon az őrmester tudomásomra hozta, hogy ha még egyszer összejönnek a legények esténként, velem együtt leviszi őket az őrre és haditörvényszék elé állít, mert megszegettük a statáriális rendeletet. Jelentettem az esetet a prefektusnak kérve, hogy adjon engedélyt a gyülekezéshez, annál is inkább, mert alapszabály szerint működünk. A válasz az volt, hogy majd kérdést intéz a minisztériumba, de a válasz onnan a mai napig sem jött meg. Mi nevelni akarunk, csak jót akarunk, nem politizálunk és mégis a nagy társadalom érdekeit, a kölcsönös megértést, az ifjúság becsületes nevelését szolgáló egyesületnek meg kell szünni, mert egy hibája van: magyar.

Az 1938-as bérmálás

1937. május 11-én megjelent a plébánián a csendőrőrmester és felelősségre vont, hogy miért nem tettem ki május 10-én a román nemzeti zászlót a templomra. Azt válaszoltam, azért, mert erre rendelet nem volt és 17 év óta mindig a plébánia épületére szoktuk kitűzni a zászlót. Válasszommal nem volt megelégedve és jegyzőkönyvet vett fel, amit a csend-

őrparancsnoksághoz továbbított. A görög katolikus templomon kinn volt a zászló, de nem volt a plébánián. Azt nem kifogásolta. A református templomon kinn volt, de nem volt kitéve az iskolára. A református lelkészt is feljelentette. Tamás Pompilius görög katolikus esperes a megyei interimális gyűlésen kérdést intézett a prefektushoz ezzel kapcsolatban. A tanács arra a megállapításra jutott, hogy a plébánia nem középület, oda nem kell zászlót tenni, a templomra pedig nem illik.”

Batizon 1937. december 1-8 között missió, 1938. április 24-én bérmálás volt.

A bukaresti pápai nuncius batizi látogatásáról is beszámolt a Historia Domus:

„Kegyelmes Püspök Atyánk magas megbízásából tisztelettel közlöm, hogy Őszentsége XI. Piusz pápa romániai követe, Andrea Cassulo Őexcellenciája 1937. június 1-jén Satu Mare-ra érkezik 11 óra körül.

Útközben azonban meglátogatja Seini, Iojib, Livada és Botiz görög katolikus és római katolikus templomait. Főtisztelendőséged intézkedését kérem, hogy az ottani templom előtt hívei és a gyermekek élén fogadhasa a Nuncius úr Őexcellenciáját.”

Andrea Cassulo pápai követ látogatása során

Andrea Cassulo a háború alatt kifejtett embermentő tevékenységéért a jeruzsálemi Yad Vashem Intézet „Népek Igaza” elismerésében részesült.

1939. december 24-én megválasztott egyháztanács tagjai voltak: G. Dánku József, gondnok. Tagok: Piszárik József és Grineusz Elek, Sirger József, Krájinik József.

Az 1938. évi templombúcsú igen izgatott hangulatban folyt le.

1939 tavaszán, Kárpátalja visszacsatolása után a román hadsereg felvonultatta egységeit Szatmár megye északnyugati részére.

„Háborús hírek, mozgósítás tartotta állandó izgalomban a lelkeket. Március 24-én már megtörtént a részleges mozgósítás. A falu is három hétig tele volt katonasággal. Nagyszombaton estére igen sok 45-55 év közötti embernek jelentkeznie kellett a csendőrorsön, ahonnan Krassóra (Szamoskrassóra) kellett menniök és vinni a Batizon található lovakat, szekereket sorozásra. Csak ünnep másnapján kerülhettek haza. Húsvét másodnapján ismét igen sok katona szállta meg a falut. A határokon lövészárkokat ástak, ami a falu hangulatára igen nyugtalanítólag hatott. Egy heti itt tartózkodás után a katonák tovább mentek, és már nagyrésze le is szerelt.”

A második bécsi döntés előtti hónapok nagy feszültségben tartották az itteni híveket:

„1940. év elején a férfiak fiatalabbjai mint katonák, az idősebbek, 45–50 évesek mint hadi munkások vonultak be. A tanítók katonai szolgálatra való behívásával az iskolai órarend igen sokszor változott. A görög katolikus esperes plébános súlyos beteg lévén, a helyettesítés a római katolikus lelkészre maradt, ez igen sok munkát jelentett. A hívek gyónatásáról is gondoskodni kellett, és mivel a görög katolikus papság nem vállalkozott a munkára, római katolikus papok, P. Irsik Lajos SJ, Botlinger Pál erdődi plébános, Heveli Antal szatmári káplán és a helybeli lelkész gyónattatta meg a hívek nagy részét.

1940 nyarán a híveim közül az idősebbek hadi munkára voltak berendelve. Nehéz földmunkát végeztek, készültünk a háborúra. Jómódú gazdaemberek három hónapot töltöttek ebben a keserves rabszolgamunkában. Emiatt munkásokkal kellett megdolgoztatni földjeiket, azonkívül a távollét azért is sokba került, mert az ellátásuk minősíthetetlen volt. Minden pillantban kitörhet a háború, ez volt az általános vélemény. Június 29-én a király elrendelte az általános mozgósítást. Az oroszok megszállták Besszarábiát. Sok aggódó, síró asszonyt kellett vigasztalgatni, akiknek fiuk, férjük volt Besszarábiában.”

A plébánia a magyar közigazgatás idején

A második bécsi döntés utáni helyi történéseket így összegezte Barna József plébános:

„A bécsi döntés értelmében visszakerültünk újra magyar hazánkhoz. A hírt a rádió du. 4 órakor mondta be. A románokra rettenetesen hatott, sírtak. A regáti tanító Ducifa igazgató felesége a postakisasszonnyal átsírták az egész éjszakát. A község elöljáróságát, román jegyzőt, bírót Szatmárra rendelték be szeptember 1-jére, hogy a község pénzét szállítsák be. Becsületére válják a bírónak, nem adtak át minden pénzt.

Batizról Sárközújlak felé vonuló magyar páncélos zászlóalj 1940-ben

Szeptember 2-án a volt bíró Róka László, jegyző Butka Gergely, csendőrőrmester, aki igen rendesen viselkedett, a plébános, a református tiszteletes és Bekényi János vették át a község vezetését. Megszervezték a polgárőrséget, általános szesztilalmat rendeltek el. Az intézkedés merész, de helyes volt. A községben nem történt semmi baj, bántódás. Szeptember 4-én elvonult a román csendőrség is. A falu nagy tisztogatásban volt, utcák, árkok rendbehozva, várta a felszabadító csapatokat. Szeptember 5-én reggel 6 órakor tüztük ki a magyar nemzeti színű lobogókat. Négy diadalkapu várta a magyar honvédeket. De. 8 után futott be az első magyar autó, hozta a fehérzászlós parlamentert. Ezek jelentették, hogy két zászlóalj jön és pihen meg Batizon az éjjel. A főcsapat du.5-kor érkezett. Egy alezredes, Kohári Endre (a jászberényi magyar királyi „József Nádor” 1. honvéd harcokocsiezred II. zászlóaljának parancsnoka) vezette. A

falukéső estig hangos volt az örömtől. Aztán jöttek napokon át végtelen sorokban a katonák, nagyszerűen felszerelve és ellátva, tiszt, katona egy kosztón.

Szeptember 22-én a bajai 20. gyalogezred III. zászlóalja számára Pétery alezredes kérésére tábori mise volt.”

Az első hetek eufóriája után következett a kiábrándulás a magyar közgazgatás megszorításai miatt:

„Elmentek az örömneppek, jött a sok kellemetlen meglepetés és harc. A község egészen református kezekbe került. Nem lehetett ellene tenni semmit. Sajnos nekünk, katolikusoknak nem voltak embereink.

Az emberek már nem kapnak kenyeret. Sokan éheznek. Ismét rossz esztendőre van kilátás, csak a Jó Isten erőt adjon, hogy bírjuk” – írta az 1940. évi beszámolójában, 1941. január 2-án Barna József.

Az 1941-es év elejére sikerült megszervezni a működőképes helyi közgazgatást, de az ország hadigazdaságra állása óriási erőket vont el a termelésből, és a gazdasági és pénzügyi megszorítások kiváltották a helyi lakosság elégedetlenségét:

„Fölszabadításunkat mégis nem ünnepelhetjük zavartalanul. Nehéz időket élünk, hiszen az egész világon dühöng a háború. Sok alkalom kínálkozik a mai időkben arra, hogy megmutassuk, tudjuk-e hazánkat áldozatok árán is szeretni. Ne türelmetlenkedjünk, ha nem minden úgy megy, ahogy elképzeltük, hanem a nehézségeket leküzdve, munkát, lemondást vállalva küzdjünk, dolgozzunk a jobb magyar jövőért. Végül szeretetre és összefogásra buzdítva az egyházközség tagjait, az éves gyűlést megnyitotta. Az elmúlt évben az egyesületek alig-alig működtek. Csupán hitbuzgalmi egyesületeink fejtettek ki működést. A felszabadulás után egyesületeink újjászervezése teljes erővel folyik, és már szépen meg is kezdődött a munka. A jövőben Isten segítségével remélhetőleg szép eredményekről számolhatunk be.” – mondta az egyháztanács 1941. januári gyűlésén Barna József plébános.

A szatmárnémeti járási katonai parancsnok 1940. október 11-én engedélyezte a Batiz Községi Római Katolikus Legényegylet működését, amiről értesítette a községi elöljáróságot és csendőrséget.

Később, 1941. augusztus 22-én Szatmár vármegye alispánja jóváhagyta a Batizi Katolikus Agrárfűségi Legényegylet (KALOT) megalakulá-

sának jegyzőkönyvét és tagnévsorát. Ezt formai okokra hivatkozva 1941. október 4-én hatálytalanította és újra kérte annak betervezését.

A KALOT batizi alapító tagjainak névsora: Szász Károly, Dánku János, Grineusz Pál, Krájník József, Nyisztor István, Márk Miklós. Jegyző: Anderkó István. Választmányi tagok: Tyilián Mihály, Krájník János.

A Szovjetunió elleni hadbalépés szükségessé tette a polgárvédelmi intézkedéseket

1941. június 22-én légoltalmi rendelet alapján Batiz község előljárósága bizonytalan időre betiltotta a templomi harangok használatát.

Az ifjúság katonai oktatását a leventeképzésen szervezték meg.

A Szatmári Püspökség Hentes Miklós plébánost 1942. június 15-én leventevezető-tanfolyamra küldte, amit a KALOT érdi Népfőiskoláján tartottak.

1941. augusztus 14-én a Szatmári Püspökség nevében Kováts Gyula helynök engedélyezte a templomkert cintermében az országzászló felállítását egy 4 × 4 méteres területre.

HŐSI HALOTTAINK 1914.-1918.		
Szercsák János	Seres László	Börek Sámuel
Tóth György	Roósz Mihály	Kacsó Pál <small>kadét őrmester</small>
Nyisztor Jenő	Erdős László	Krajník Péter
Papp László	Weisz Hermán	Pinkovai Elek <small>őrmester</small>
Zabik László	Nyikita György	Csenőgeri János
Fülöp József	Krisán György	Rózsa László
Szölösi János	Ilku László	Tinku György
Nagy Lajos	Ilku Antal	Taar István
Máriás János	Sándor János	Kaskócsák Pál
Kiss János	Jäger János	Kaskócsák András
Petrár Mátyás	Jäger Sándor	Kaskócsák József
Kotyec János	Sándor János	Kaskócsák Antal
Sándor József	Boján Demeter	Krisán György
Grád János	Bandics Gusztáv	Szilágyi Sándor
Bozsán József	Nyilas György	Boros Bálint
Czinka János	M. Drágus Miklós	Kodrics János
Márk László	Szelmenczi János	Gárdos József
Meszinger Péter	Gárdos János	Gárdos László
Kovács Gábor	Sándor Mihály	Sepsi György

A batizi világháborús hősök emléktáblája

1941. július 31-én a Batiz községi képviselői testület közgyűlésén Osváth Elek elnök előterjesztette az Országzászló felállításának tervezetét, jóváhagyva a Manfrédi-testvérek pályázatának 900 pengős költségvetését.

A képviselői testület tagjai voltak: Sepsy Károly jegyző, Barna József, Miszlai János, Németh Zoltán, Sándor József, Anderkó István, Sándor János, Papp György, Róka János, id.Krájnik József, Dánku József, ifj. Krájnik József, Sirgel Sándor, Krájnik László.

Az országzászló a hősök emlékművével a templom udvarán

Az Országzászló avatásáról a Magyar Távirati Iroda tudósítást közölt:

„A szatmármegyei Batiz több ezer főnyi lakossága gyűlt egybe az Országzászló avatáson, ahol megjelent Streicher Andor alispán és számos közeleti vezetőszemélyiség is a megye társadalmának sorából. Barna József plébános áldása után Horváth Ákos székesfővárosi számvevő tanácsos adta át a felajánlott lobogót, majd az EONB nevében Budaváry László v. képviselő mondott avatóbeszédet, Miszlai János református lelkész, Osváth Elek bíró és mások beszéltek még. /MOT/B (1941. szeptember 23)”

MAGYAR ORSZÁGOS TUDÓSÍTÓ

Kézirat.

Hatodik kiadás.

Budapest, 1941. szeptember 23.

14^{sz}

XXIII. évfolyam 254.szám.

P E S T V Á R M E G Y E

~~PESZVÁRMEGYE KISGYÜLLÉSÉSE~~ Pestvármegye törvényhatósági bizottsága kedden délelőtt a Vármegyeháza közgyűlési termében Barcsay Ákos főispán elnöklésével tartotta szeptemberv. kisgyűlését. A kisgyűlés több hozzászólás után elfogadta a napirendre tűzött közel 300 pontból álló tárgysorozatot. Az alispán előterjesztésére a kisgyűlés megszavazta a pomázi ásatásokkal kapcsolatosan felmerülő kiadásokat. Albertfalva a Duna-véggát megerősítése céljából az OTI-től 200.000 pengő kölcsönt vett fel, ehhez a kisgyűlés hozzájárult. /MOT/Vr.

H I R E K

---ORSZÁGÁSZLÓAVATÁSOK. Bácsmegeye egyik legnagyobb magyar községe, a nyolcezer főnyi lakosságú Kishegyész, lelkes ünnepségen avatta fel a község főterén felállított Országzászlót. Az avatáson a megyei, járási hatóságok képviselői, számos környékről jött külföldiség is résztvettek. A község elszármazottai nevében Szegedi Károly adta át a felajánlott lobogót, majd az EONB. elnöksége részéről dr.Székely Sándor tanácsstag mondott nagyhatású avatóbeszédet, Fodor Lajos bíró a fel szabadult magyarság érzelmeit tolmácsolta. - A Kula-i országzászló felállítására, - ahol még semilyen országzászlóavatás nem volt - a község nagyszabású előkészületeket tesz. - A szatmármegyei Batiz több ezerfőnyi lakossága gyűlt egybe az Országzászlóavatáson, ahol megjelent Streicher Andor alispán és számos közséti vezetőszemélyiség is a megye társadalmanak sorából. Barna József plébános áldása után Horváth Ákos szfv.számv.tanácsos adta át a felajánlott lobogót, majd az EONB nevében Budaváry László képviselő mondott avatóbeszédet. Miszlay János ref.lelkész, Osváth Elek bíró és mások beszélték még. /MOT/B.

Az MTI batizi tudósítása

Batizi utcakép Streicher Andor alispán uradalmával a negyvenes években

Hitbuzgalmi egyesületek a batizi egyházközségben a második világháború idején

A kibontakozó hitbuzgalmi életről számolt be Barna József plébános: „Hitbuzgalmi egyesületeink csöndben működnek, ezek mellett a Kalot és a Kaláka ifjúságunk katolikus és nemzeti irányú neveltetésére törekedett. Megköszönöm Mátray Margit állami iskolai tanítónőnek, a Kaláka vezetőnőjének fáradságot nem ismerő lelkes munkáját. A gyermekeket Nagy Zsófia állami iskolai tanítónő gyűjtötte össze vasárnaponként a Szívgyárdába. Köszönetet mondok a tanítónőnek önként vállalt munkájáért, aki vasárnapi szabadidejét áldozza fel a gyermekeink nevelésére.

1942. február 5.”

Barna József plébános elsőáldozókkal a negyvenes évek elején

Hentes Miklós 1942. május 7-én lett kinevezve Batizra plébánosnak, 1943-ban felsorolja a működő egyesületeket és azok tagságát:

„A következő egyházi szervezetű egyesületek működnek:

1. Oltáregylet. Az egyesület elöljárója Krájnik Péterné, buzgó katolikus asszony. Tagjainak száma 100. Tevékenysége: havi szentségimádás, részt vesz az évi nagytakarításokban (a templomban), ruhajavításokban.

2. KALOT. Világi elnök ifj. Krájnik József, ifjúsági elnök Dánku János. A vezetők jószellemű emberek. Tagjainak száma 50. További fejlődésre remény van. Egyleti felszerelés: 270 kötetből álló könyvtár. Jövedelme tagdíjakból és műkedvelő előadások jövedelméből áll. Alapszabály szerint az ifjúság kulturális és vallás-erkölcsi nevelése az egyesület célja.

3. Kaláka Leányegyesület. Vezető Mátray Margit általános iskolai tanítónő, igen buzgó, fáradhatatlan munkaerő. Tagjai növekvőben vannak, vagyona semmi.

4. Szent Kereszt Hadsereg. 10 csoportvezető irányítása alatt áll. Név szerint Bujer Józsefné, Boján Györgyné, Anderkó Péterné, Bumbulucz Józsefné, Ács Mihályné, Sándor Györgyné, Sirger Istvánné, Sirger Jánosné, Hoppál Istvánné, Varga Jánosné. Tisztán hitbuzgalmi egyesület, tagjainak naptárt ad évente. Így a községben a katolikus családoknál kizárólag katolikus naptár található. Vagyona nincsen, tagjainak száma apadóban.

5. Rózsafüzér Társulat. Tisztán hitbuzgalmi egyesület, tagsági díj nincsen. Havonta gyűjtenek a társulat élő és meghalt tagjaiért mondandó szentmisére. 11 rózsában 158 tagja van.”

A Kaláka batizi leányegyesületének két tagja

Scheffler János püspök Hentes plébánost jelölte a szórványlelkészek tanfolyamán való részvételre:

„A KALOT országos központjától értesítést kaptam, hogy 1943. november 22-én, hétfőn este az új kassai népfőiskolán tanfolyamot rendeznek kizárólag nemzetiségi szórvány területen működő lelkipásztorok részére. A kiküldendők névsorába Főtisztelendőségedet is felvettem és felhívom, hogy a tanfolyam jelentőségére való tekintettel pontosan jelenjen meg.

A kedvezményes utazáshoz szükséges menetlevél igényelhető a járási leventeparancsnokságtól.

A KALOT központ felkérésére jelzem, hogy a tanfolyamra szíveskedjék magával vinni négy napra való lisztet, zsírt és cukrot.

János püspök”

Scheffler János püspök

A szatmárnémeti KALOT szintén elküldte meghívóját a leventevezetői képzésre:

„Behívó!

A háromhetes leventeegyesületi vezetőképző tanfolyamra

Míg katonáink kint harcolnak, mi idehaza kemény gyakorlatokkal készülünk jövőnk biztosítására. Tudom, átéred, hogy Vezetőid beküldött jelentésével nemzetvédő feladatra vállalkoztál. E feladatok elvégzésére népfőiskolánk háromhetes tanfolyama alaposan felkészít.

A leventeegyesületi vezetőképző tanfolyamra ezennel behívunk a Szatmárnémeti KALOT Népfőiskolára. A tanfolyam kezdete 1943. november 3. A népfőiskolán ingyenes ellátást kapsz. Felsőbb utasításra a nehéz élelmezési helyzetre való tekintettel a három hétre szóló és jegyre kapható élelmiszereknek megfelelő adag kenyérlisztet, főzőlisztet, zsírt, cukrot mindenki hozza magával.

Szalados Sándor népfőiskolai igazgató”

Az egyházközség leányait oktató tanítónők továbbképzését akarta elősegíteni Scheffler püspök:

„Egyházmegyénk nagyon fontos érdeke, hogy a leányifjúság vezetésével foglalkozó Kaláka-vezető tanítónők helyesen tudják a reájuk bízottakat a lelki dolgokban is irányítani, nevelni. Ezért is fontos hogy az Erdélyi Katolikus Nőszövetség Központja által Szatmárnémetiben, az Irgalmas Nővérek Zárdájában 1943. április 19-21 között tartandó Kaláka-vezető Tanulmánynapon az egyházközség leányainak vezetését végző tanítónő részt vegyen.

A tanítónők fizetése olyan csekély és az egyházközség érdekében végzett munkájukat annyi önzetlenséggel és buzgósággal teljesítik, hogy méltányosnak látszik, hogy a tanulmányi-napok (egyébként is csekély) költségét ne kevés fizetésükből fizessék.

Ezért kérem, gondoskodjék arról, hogy a tanítónő a tanulmányi-napok anyagi fedezetét az egyházközségtől vagy a Plébániától megkapja.

János püspök”

Az 1943. február 11-én megválasztott Egyháztanács névsora:

Egyházi gondnok: G. Dánku József, tagok: Bujer Sándor, Piszárik József, Sirger József, Sirger István, Dánku István, id. Krájník József, ifj. Krájník József. Póttagok: Grineusz Elek, Bujer István, Dánku Endre, Sirger György, juhász.

Leány Népfőiskola tanfolyamára kért jelölteket a Szociális Testvérek szatmárnémeti Kaláka-vezetője:

„Nagyváradon, a Pray György u.5 sz. alatt a Szociális Testvérek házában és vezetésével leány gazdasági iskola nyílt meg. Az iskola Leány Népfőiskola címen működik, 3 hónapos tanfolyammal. A tananyag elméleti és gyakorlati. Az elméleti tananyag a felnőtt leányok értelmének megfelelően és iskolai tudásuk kiegészítésére van összeállítva. A gyakorlati tananyag olyan, amihez ma egy jó és ügyes háziasszonynak, feleségnek, anyának értenie kell.

A Leány Népfőiskola nemcsak erkölcsi és gazdasági nevelést akar adni, hanem egy-egy Népfőiskolát végzett leánnyal mintaképet akar a falu leányai, asszonyai elé állítani.

Ezért kérjük, legyen segítségünkre, hogy egyházközsége legkiválóbb fiatal leányai ide kerülhessenek. Meg vagyunk győződve, hogy a plébános úr vezetésével bekerülő leány az iskola elvégzése után új szellemet visz az ifjúság életébe.

Kaláka, Szatmárnémeti, 1944. január 15. Silafkay Melánia”

A hadiesemények a batizi plébánia területén

A batizi plébániát ért károkról számolt be 1945-ben Hentes Miklós plébános:

„A plébánia épülete a faluban lefolyt ütközet következtében kárt szenvedett. Megrongálódott az épület csatornája és tetőzete. A fedélzeten a Krajnik felőli oldalon a palát csaknem teljesen leszórta és összetörte, másutt pedig a lövedékek átfúrták, vagy a légnyomás megrepszettette. Az egyik szobában a mennyezet szintén kárt szenvedett, mert robbanó lövedéket kapott, ebben és más szobákban a mennyezetet és a falakat megrepszettette.

1945. augusztus 5-én”

Az itteni harci cselekményekről és a szovjet katonai közigazgatásról ezt írta a plébános:

„A háborús viszonyok miatt Batizgombáson októberben és novemberben, Szatmárudvariban az év utolsó három hónapjában nem volt szentmise. Az 1944. évi meghaltak közül egyik harci szerencsétlenség következtében a szatmárnémeti kórházban hunyt el, egy pedig katona volt, akit betegen szállítottak Sárköz felől és a falu határában halt meg.

A kulturális és sajtó szakosztály terjesztette a Szív, Kaszap István, Magyar Futár újságokat valamint a Katolikus naptárakat.

A szociális és karitatív szakosztály gyűjtött a helybeli szegények javára, akiknek három ezer pengőt osztottak ki, gyűjtött a hadiárvak javára és részt vett a babakelengye-akcióban.

1945. április 20.”

A községi előljárásának Hentes Miklós plébános bejelentette, hogy a róm.kat. templom kertjéből, az oda eltemetett, és később exhumált orosz katonák sírhelyéről a szovjet csillagos emlékművet ismeretlen tettes, ismeretlen időben eltávolította. Ezt 1945. augusztus 13-án, délután 4 óra-kor vette észre.

Közösségi élet a második világháború utáni első években

A háborút túlélő közösség a következő fogadalmat tette:

„Jegyzőkönyv

Felvéve a batizi római katolikus templomban, az egyházközség fogadalomtétele alkalmából, 1945. január 14-én.

Jelen van az egyházközség nagy többsége. A jegyzőkönyvet Hentes Miklós lelkész írja meg, annak hitelesítésével G. Dánku József egyházközségi gondnokot és id. Krajnik József egyháztanácsost bízta meg.

Az egyházközség hallva a megyés Főpásztor folyó évi újévi szózatát, amelyben tanácsolja a híveknek: imádkozzanak a békéért és tegyenek szent fogadást, hogy a békéért minden év Jézus Szíve péntekét meg fogják ünnepelni, a következő fogadalomtétellel csatlakozik a Főpásztor felszólításához:

„Mi, batizi római katolikus keresztények, itt a batizi római katolikus templomban, amelyet az Isten jósága és kegyelme a mai nehéz, háborús időkben nekünk megőrzött és megtartott, itt a legméltóságosabb Oltári-szentség előtt, amelyben az Úr Jézus van jelen, fogadjuk, hogy a békéért, amelyet az jó Istentől kérünk és kapunk, minden esztendőben a Jézus Szíve Péntekét, mint kötelező ünnepet fogjuk megtartani. Ezen ünnep megtartására kötelezzük magunkat és elkötelezzük gyermekeinket, unokáinkat és minden utódainkat.”

A visszatért román közigazgatás átvilágítás alá vonta a háború alatt a magyar fennhatóság idején tisztséget vállaló személyeket, többek között Hentes Miklós plébánost is.

A batizi elöljáróság 1945. szeptember 3-án elutasította az átvilágítási igazolás kiadását, arra hivatkozva, hogy a politikai pártok helyi képviselőinek véleményét kikérve, és egyes lakosok feljelentéseit elolvasva, nem tudja kijelenteni, hogy a lelkésznek az elmúlt 4 esztendőben demokratikus magatartása lett volna.

Ez ellen a lelkész fellebbezett a főszolgabírónál, rámutatva, hogy nem menekült el szolgálati helyéről, nem hagyta el híveit, semmivel sem vétett népe ellen, és hogy nem volt lehetősége megtekinteni az őt elmarasztaló határozat csatolt feljelentéseit, hogy azok valótlanságát megcáfolja.

Ezt a beadványt 1945. szeptember 12-én beterjesztette egyúttal a FND (Frontul National Democrat-Nemzeti Demokrata Front) szervezetéhez is.

A magyar himnusz templomi éneklése miatt is kellemetlenségek voltak.

A batizi római katolikus templomban addig minden hónapban egyszer énekelték a magyar himnuszt. Emiatt a batizi csendőrség beidézte Kocsis János kántort és Hentes Miklós plébánost. Először 1945. szeptember 15-én, amikor jegyzőkönyvet vettek tőlük, amiben elismerik a himnusz éneklésének tényét. Ezt az érintettek nyugodtan és minden büntetéstől való félelem nélkül meg is tették, mert ez ügyben senkitől sem kaptak tiltó rendelkezést. Énekelték, mint ahogy a környék többi magyar templomában tették, úgy, mint egyházi éneket a templomban, minden sértő és demonstráló szándék nélkül.

Másodszor szeptember 17-én hívták be őket, a „Legiunea” rendelkezéseire hivatkozva. Ezúttal személyi adatokat és ujjlenyomatokat is vettek tőlük. A kihallgatás, a személyi adatok felvétele és a nyilatkozat felvétele a

batizi községházán történt, amelyeknél jelen voltak és aktívan részt vettek Róka Teréz, az állami iskola helyettes tanítónője, Rogoz László segédjegyző, Anderco János bíró és Domnics Miklós pénztárnok. Később megérkezett Varga György albíró, aki aláírásával tanúsította a kihallgatás tényét.

Ezért a beidézettek – Kocsis János és Hentes Miklós – beadványukban kérték a Magyar Népi Szövetség sürgős támogatását.

A Magyar Segélyző Bizottság szatmárnémeti szervezete beadványban fordult a batizi egyházközösséghez az éhező budapesti gyermekek segélyezéséért.:

„Az 1946. február 10-én Szatmárnémetiben megalakult Magyar Segélyző Bizottság az egyházak, az EMGE és a MNSz vidéki szervezetei útján Erdély magyarságát adakozásra szólítja. Másik kérésünk azokhoz szól, kiknek szívében Budapest éhező gyermekeinek segélykiáltása visszhangra talált, és módjukban lenne egy kisgyermeket 3 hónapra családjuk körébe fogadni.”

A Szatmári Püspökség is csatlakozott a hazatérő hadifoglyok megsegítéséhez:

„A hazatérő magyar hadifoglyok és menekültek megsegítésére, a budapesti éhínség enyhítésére és a magyar iskoláztatás, tanárok, tanítók és a magyar egyetem ügyeinek felkarolására, 1946. január 7-én „Romániai Magyar Segélyző Bizottság” alakult Kolozsváron. Megküldöm a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem gyűjtőíveit s megkérem a Plébánia Hivatalt, hogy a község magyarságának vezetőivel egyetértésben beszélje meg és bonyolítsa le ezt a gyűjtést.

Szatmárnémeti, 1945. január 15., dr. Szíves Béla irodaigazgató”

1946 és 1947 nyarán éhínség volt a Székelyföldön. A székely gyermekek batizi elhelyezéséhez kért segítséget a Püspöki Iroda:

„Kegyelmes Főpásztorunk megbízásából közlöm, hogy a székely gyermekek telettési ügyét átvettem, dr. Czumbel Lajos kanonok-plébános irányítása mellett. A székely gyermekek jövő termésig való elhelyezkedéséről van szó. Az espereskerületi plébánosok felajánlották segítségüket, hogy bizonyos számú gyermeket elhelyeznek plébániájuk területén. A telettési akciót Lemhényből és Almásból kéri. Lemhényből 160, Almásból 85 gyermekről lenne szó. Nagyon kérem, szíveskedjék hívei szí-

vét megnyerni és az ügy irgalmas, felebaráti szeretetében való kezelésére rábírní, hogy egy plébánia területén nagyobb csoportnak az elhelyezését sikerüljön lehetővé tenni.

Dr. Dobos János”

Az egyházüldözés és a sztálini korszak első éveí

Az 1948-tól tomboló egyházüldözés, a bebörtönzött papsággal való szolidaritás valamint a Gyulafehérvári Püspökség tiltó utasítása az elnyomó állami hatóságokkal való együttműködéstől arra készítették Hentes plébánost, hogy visszautasítson mindennemű állami javadalmazást:

„Kultuszminisztérium Személyzeti Osztályának

Tisztelt Igazgató úr!

1949. június 8-i rendeletére válaszolva közlöm, hogy a jövőben nem fogadok el állami fizetést. Magatartásom jelen és jövőbeli alapja a Gyulafehérvári Püspökség tiltó utasítása, aki nekem törvényes előjáróm, és akinek rendelkezései egy római katolikus pap számára anyagi ügyekben is kötelezőek.

Batiz, 1949. június 22. Hentes Miklós”

Válaszában a kultuszminisztérium további retorziókkal fenyegette a plébánost határozott magatartásáért:

„Főtisztelendő úr!

A minisztérium megállapította, hogy az utóbbi időben egyes római katolikus papok visszaküldték az állami fizetésüket, amit felső nyomásra hivatkozva indokolnak. A fizetésre való jog azonban egyéni, amiről csak személyesen lehet lemondani, az érintett akarátán kívüli semmi külső tényezőre való hivatkozás nélkül. A minisztérium ezért akarja tudni a Főtisztelendősége véleményét, a további könyvelési bonyodalmak elkerülése céljából. Az állami fizetés megtagadása egy magatartást tükröz, amiért mindenki személyesen vállalja a továbbiakban a következményeket.

Kérjük álláspontjának mielőbbi írásos betérjesztését.

Bukarest, 1949. június 8.”

A sztálini rendszerrel együttműködő és megalkuvó békepapi mozgalom megpróbálta meggyőzni a szatmári papságot:

„Az elmúlt napokban felkeresett a rajoni miniszteri megbízott és közölte, hogy folyó év október 28-án felekezeti papi békeértekezlet lesz Szatmáron a városháza nagytermében a Szovjet-Román Barátsági Hónap alkalmából. E békeértekezletre a miniszteri megbízott általam hívja meg a Főtisztendő Papságot.

Szinérváralja, 1953. október 22., Adorján Károly helyi rajon-esperes”

Az állami rendezvényeken való részvételre buzdította a szatmári papságot a kerületi esperes:

„A Román- Szovjet Barátsági Hónap ezidén október 7-november 7-ig tart.

Az ünnep fényét nekünk is emelni, a kitűzött emberbaráti nemes törekvések megvalósítása érdekében pedig a reánk bízott híveket meggyőzni, lelkesíteni, legyen hazafias kötelességünk.

Felhívom a t.Papságot, vegyen részt az ezen idő alatt rendezendő béke-bizottsági gyűléseken, kérjen szót s szavával adjon méltó kifejezést a román- szovjet barátság ápolásának.”

Hentes Miklós batizi plébános 1952. október 27. és 1954. május 17. között az Apostoli Szentszék 1948. június 29-én kelt egyik rendelkezése, a „Nominatio substitutorum” értelmében helyettes ordináriusként vezette az 1950. május 4-e óta főesperességre lefokozott szatmári egyházmegyét. Ő volt a Szentszék által kinevezett titkos helynök a sztálini egyházüldözés idején. Hentes Miklós személye veszélybe került, ezért őt 1954-ben felmentették, 1957-ben áthelyezték Krasznabéltekre. Utóda Láng Lajos volt.

Láng Lajost kispapként 1945. január. 26-án szovjet munkatáborba hurcolták, ahol szénbányában dolgoztatták. Fogságából 1948-ban térhetett vissza.

Láng Lajos plébános elsőáldozókkal a hatvanas években

Az egyházközség a hetvenes években

1961 augusztusában festette újra a templomot Bódi András és Tóth Gyula. 1963. júliusában szereztek be Bukarestből egy 220 kg súlyú harangot, amelynek keresztapja a berendi Krajnik László volt.

1966 januárjában választották meg kántornak Dánku Ilonát.

1968. november 7-én temették el a batizi temetőbe Vitéz Antal ferenc-rendi missziós papot.

1970 májusában Knecht Bélát nevezték ki plébánosnak. Megérkezése után nagyon mozgalmas hónapok következtek, amiről így számol be a Historia Domusban:

„1970. május 14-én, pénteken, nagy árvíz volt Batiz községben, amilyenre a nép nem emlékezik, mióta Batiz létezik. Nagyon sok ház összedőlt: Kényszerben, az országút mentén, Kisbatizon(Pacaldán). Szörnyű pusztítás volt mindenütt. Nagybatiz közepén a Geng János házától egé-

szen Vasváriig, a román plébániáig nem volt víz. A plébániakert közepéig jött fel a víz, de az épületben nem volt. A lakosság egy része Sárközre menekült, később nehéz volt visszajönni, mert a Sár patak is elvitte a hidat az országúton Gombás felé. A templom kórusára is menekültek az árvízkor. Az árvízkárosult családokat szétosztották a megmaradt házakhoz. A plébánián is lakott két család. Megkezdődött az újjáépítés. Az állam adott az árvízkárosultaknak CEC könyvecskét, melyre nagyon olcsón vásárolhattak építőanyagot, aki igyekezett, nagyon szép házat építhetett az állami segítségből. Az öregeknek a házat ingyen felépítették. Batizt újrarendezték az újjáépítés során. Egy fiatal elnök, Bondics Miklós, nagyon sokat tett a falu újjáépítéséért. A Kényszert teljes egészében betelepítették, új utcákat létesítettek a Kisújsor és a Nagyfalu templom felőli kertjeire, ide épült három utca.

Knecht Béla plébános elsőáldozókkal 1971-ben

1971. augusztus 1-jén volt Batizon a bérmlás, ide jöttek a gombási, szatmárudvari és egri gyerekek is.

Barna József idős kori fényképe

Barna József mikolai plébános betegsége miatt a batizi plébániára bízta az egri híveket, akik Gombásra jártak igen buzgón, amíg el nem készült az egri kis közös templom.”

Az 1971-es bérmálás

1978-ban a templom külső falait újrafestették és kőporral valamint fehér cementtel spriccellték. A munkálatokat Dánku József és Papp János kőművesek végezték.

1978. augusztus 6-án volt újra bérmálás.

1979-ben elkészült a szembemiséző oltár. Az intarziaképeket Szatmáron készítették Fodor Béla sárközi rajztanár és festőművész tervei alapján. Az asztalosmunkát Donka János és apósa, Szócsik János készítették.

1979-ben meghalt Kocsisné Hornyák Anna, aki 50 évig volt harangozó. Férje, Kocsis János volt a helyi kántor hosszú ideig.

Az új harangozó Grineusz Pálné, Dánku Julianna lett.

„1981. március 19-én, Szent József ünnepén, a templombúcsú napján volt Hentes Miklós egykori batizi plébános aranymiséje. 1982. március 19-én halt meg Szatmáron. A batiziai és a krasznabélteki hívek is kérték, hogy náluk temessék el. Szatmáron temették a Szent Család templomból. Népszerű ember volt és apostol.”

1982 őszén Fenyák Ferencet nevezte ki a püspök úr batizi plébánosnak.

1983-ban új egyháztanácsot választottak Batizon, tagok lettek: Szász Károly, Piszárik László, Dánku László, Páll József és Bumbuluc István.

1983. július 17-én bérmálás volt, amit az ordinárius megbízásából Rényi Ferenc székesegyházi kanonok végzett.

Fenyák Ferenc plébános elsőáldozókkal a nyolcvanas években

1985-ben meghalt két kurátor, Szász Károly és Dánku László. 1986-ban új egyháztanács választatott, kiegészülve Bujer Mihálllyal, Bujer Józseffel, Dézsi Istvánnal és Krajnik Sándorral.

A búcsú után legtalálhatóbb megjegyzés a batizi hívektől jött, akik szép számban voltak jelen a gombápusztai templomszentelésen: „Hát plébános úr, most már az udvariaknak is és a gombásiaknak is van szép templomuk, csak a mienk csúnya.”

„Kérem, tenni kell róla, hogy az is szép legyen” – volt a plébános válasza. A batizi templom egyre jobban repedezett. Ezért időszerűvé vált a templom körüli fák gyökerestől való eltávolítása. A hatalmas gyökérzet nedvesszívása ugyanis a templom alapzatának megingását, így az épület repedezését is előidézte. A fák kivágása nyomán a templom épületének állapota egy ideig stabilizálódott.

Az batizi egyházközség az 1989-es változások után

1989 őszén Czepeczauer Pál követte Fenyák Ferencet a batizi plébánosi tisztségben. Az 1989 utáni változásokról így számolt be:

„1990-ben bennünket foglaltatott a régi kérdés: mi legyen templomunknak a sorsa? Próbáljuk megjavítani, avagy le kell bontani? Ezt a nehéz kérdést Reizer Pál püspök úr elé terjesztettem, aki azt javasolta, hogy készíttessek szakértői véleményt. Több szakember megkérdezésével ez elkészült, veszélyesnek találtatott, sőt, konstrukciós hibák miatt tartóhatatlannak. Hosszas tépelődés után a hívek is belátták a szomorú valóságot, sokak sajnálatára a templomot le kell bontani, ezért már jó korán beszereztük az építőanyagot. Fenyőrönköket és deszkát Felsővisóról szállítottunk, követ Lajosvölgyihutáról.

1992. május 3-án alakult meg az új egyháztanács 10 taggal és idősebb Piszarik László tiszteletbeli taggal. Ez évben megalakult a Szent József Társulat. 1992-ben az batizi egyházközség visszakapott 5 ha földet. A templomépítésre beszerezett fenyőrönköket felvágták Erdőszádán, ahonnan 1992. október 15-én leszállították Batizra. 1992-ben engedélyezték

a templom tervrajzát. A régi templom legfőbb konstrukciós hibája a csak egyméteres téglafundamentuma volt, amely nem éri el a szilárd talajt, hanem hordalékos földre építették, ami miatt az esőzések következtében csúszott. Az amúgy sem erős oszlopokra ráhelyeztek 3 betonkupolát, ami miatt a falak kezdtek szétnyílni. A templom közelébe ültetett vadgesztenyék gyökerei szintén a gyenge fundamentumot feszítették szét. A templom oldalán lévő műúton zajló nehézgépkocsi-forgalom rezgései szintén károsították a templom épületét.

Az 1991-1993 közötti infláció miatt ésszerűnek látszott a plébániai pénzt befektetni. Erre jó alkalom volt az építőanyag beszerzése.

Az 1993. évi templombúcsú után elkezdődött a bontás. Először a torony tetejét emelték le a daru segítségével. A deszka-és lemezszekezetet a templomudvarra helyezték. Ezt a munkálatot Donka János darus irányította.

A régi batizi templom szentélye bontás előtt

1993-ban közösen a többi helyi egyházzal felvetődött egy temetői kápolnának az építése is.

Laczkó Ferenc 1990 óta végzi a kántori szolgálatot önkéntes módon. Kezdetben a filiákban, majd 1994 húsvétjától – Dánku Ilona nyugdíjba vonulása után – az anyaegyházban is.

1993. augusztus 1-jén bemutatta újmiséjét a gyerekkorában itt nevelkedett és a községből elszármazott Dánku Balázs.

Dánku Balázs

1993. szeptember 1-jén a Jézus Szíve Társaság (SJC) szerzetesrend tagja, Piszárik Imelda, Reizer Pál püspök utasítása alapján hivatalosan megkezdhette szerzetesi feladatait a batizi egyházközösségben.

Piszárik Imelda SJC

A templomszentelés előtt a Szatmári Friss Újság napilap a következő cikkben számolt be az elkészült templomról:

„A beteljesülés örömeiben osztoztak mindazok, akik alkotó és építő munkájukkal, adományaikkal létrehozták azt: Moiş Mirela műépítész, Bara Csaba építészmérnök, Gyüre Lajos és Zsigmond Imre építész vállalkozók, Varga Lajos műépítész és Székelyhidi László, a szentély megalakítója és kivitelezője, a batizi hívek, akik mérhetetlen és számlálhatatlan munkájukkal segítettek, felekezeti különbség nélkül; boldogok lehettek továbbá a munkálatok anyagi támogatói: a Római Katolikus Püspökség, személyesen Reizer Pál püspök, aki e templom megvalósítását is szívében viselte, továbbá Prambachkirchen, Neunkirchens am Wald, Sankt Agatha osztrák, Haibach és Obertshausen német egyházközségek, amelyek adományaikkal álltak a templomépítés mellé, boldog lehet e helybeli Szent József Karitatív Társulat, mely minden jövedelmét a templomépítésre fordította, örülhettek mindazok a helybeliek s innen elszármazottak, akik pénzadományaikkal bizonyították ragaszkodásukat szülőfalujuk, egyházuk iránt. Örülhet és boldog lehet az egyházközség plébánosa, Czepezsauer Pál, aki éjt nappallá téve fáradozott e templomért. Isten meghallgatta imájukat, kegyelméből felépülhetett e hajlék, a lelkek ott-hona, mindazoké, akik Szent József pártfogásában bíznak, közbenjárását kérve boldogulásukért, megváltásukért.”

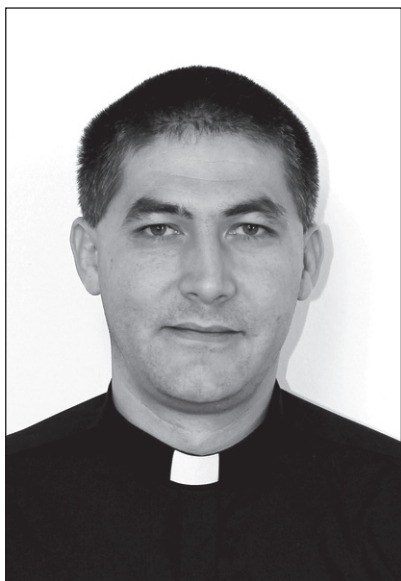
Reizer Pál püspök

1995. augusztus 27-én volt a templomszentelési ünnepség. Reizer Pál püspök szentbeszédében hangsúlyozta, hogy „az a közösség, amely templomot épít, hisz a jövőben”.

„A helyiek mellett szép számban voltak jelen elsősorban a fentebb említett osztrák és német helységekből érkezett vendégek, akik magukkal hozták újabb ajándékukat, adományukat, a Gansjäger Ägidius osztrák művész faragta Szent József szobrot, amelyet a három osztrák helység batarcsi származású hívei, illetve azok leszármazottai készítettek, rendelték meg. Franz Josef még Bataracson született, de Andessner Peter iskolaigazgató, Stern Friedrich alezredesi rangfokozattal rendelkező katonatiszt már csak közvetve kapcsolódik a mi tájainkhoz, mégis rendkívüli odaadással mozgósította a plébániai közösséget, hogy e templom építése mellé odaálljanak, segítsék a batizi híveket a vállalt szent feladat kiteljesítésében”. –írta a Szatmári Friss Újságban Máriás József.

2001-ben elkezdték építeni a batizi plébániát.

2002. június 30-án felemelő és megható ünnepség volt a batizi egyházközségben. A falu szülötte és az egyházközség tagja, Anderco Ottó ezen a napon mutatta be az első szentmiséjét.

Anderco Ottó batizi újmiséje

Anderco Ottó batizi újmiséje

2003 és 2006 között Fromhercz Attila volt a plébános. Őt Fagea László követte, aki 2013-ig volt itt plébános.

A batizi plébániatemplomban népmissziót tartottak: 1931, 1937, 1946, 1947, 1958, 1984, 2014-ben.

A plébánián folyamatosan működött, működik az Élő Rózsafüzér Társulat.

Az 1990-es években Katolikus Nőszövetség alakult, 2000 óta működik a Caritas plébániai szeretetszolgálat. Advent időszakában Batizon 2002-től *Hétköznapiok Lelkigyakorlata* néven imaórákat tartanak.

Az elsőáldozásra készülő gyermekek szülei számára és a bérházas gyermekek számára Batizon is, a filiában is lelki napottartanak.

Schönberger Jenő püspök

A plébánia területén él Piszárik Imelda, a Jézus Szíve Társaság egy szerzetese, aki 1993-tól a hitoktatásban segít, lelkigyakorlatokat tart.

Piszárik Imelda a batizi hittanos fiatalokkal

2007. évi egyháztanács névsora: Dánku Jenő, Papp Péter, Bumbulucz Miklós, Dánku József, Strenc Tibor, Aranyos Miklós, Piszárik László, Páll József.

2008-ban kivágták a templomudvar két diófáját. A templomkerítés vaskereteit id. Strenc Tibor lecserélte újakra. Az attemplom két fülkáját lecsempézték. A kórus fémszerkezetét Dánku Jenő, a faburkolatot pedig Siringel Pál elkészítette. A templomtornyot újravakolták.

2009. június 28-án bérmálásban részesült 29 batizi és gombápusztai fiatal.

2009. szeptemberében Juhász János vállalkozó elvállalta a régi plébániaépület bontását, illetve az új épület szigetelését, vakolását, a stablon deszka feltételét és festését.

A régi plébániaépület, bontás előtt

2011-ben új lelkeszi lakást építettek.

2011. évi egyháztanács névsora: Dánku Péter, Strenc Tibor, Bumbulucz Miklós, Bujer József, Panea János, Juhász János, Aranyos Miklós, Anderkó István, Pop Marius.

2011-ben elsőáldozás volt 10 elsőáldozóval.

2011-ben felszerelték a csatornát a plébániaépületre.

2011. szeptemberétől a szatmárudvari fiókegyházat átvette a Szatmárnémeti Szent Antal Plébánia.

2012-ben a templomtorony régi fazsalugáterét alumínium zsalugáterre cserélték.

2013 augusztusában dr. Schupler Tibor lett kinevezve plébánosnak.

Ebben az évben úgy a templomban mint a plébánián jelentősebb munkálatokra került sor.

A templomi felújítások közül megemlíthető a csatornázás kivezetése, a hiányzó tetőcserepek pótlása, a toronyban a hiányzó ablakok beszerelése, a régi templom művészi értéket képviselő tárgyainak felújítása, a villanszerelés valamint a külső- és belső világítás felújítása, a harangok javítása és automatizálása, a templomlépcsők márványburkolata és külső járdaöntés.

Az új batizi templom belseje

Az új plébániaépület hármass célt szolgál: az alagsor a gyermekeké és az ifjúságé, a földszinten plébániainroda és lelkészlakás létesült, míg az emelet a felnőttek és idősek találkozási helye lett.

Az új plébániaépületen végzett munkálatok közül megemlíthető a víz és gáz bekötése, a szennyvízcsatlakozás elkészítése és bekötése, a villamos-

vezetékek, huzalok burkolása, a padlástér és az alap szigetelése, a homlokzat felújítása, járdák elkészítése és térkövezése, a lépcsők burkolása, a jóváhagyott garázs helyett terasz építése, teljes belső felújítás, a plébánia bebútorozása.

2013-ban megalakult az ifjúsági kórus és bevezették a havi egyszeri ifjúsági misét. Szintén ez évben szervezték meg a plébániai szeretetszolgálatot.

2014-ben a templomban felújították az oltárt és az ambótot az altemplomban, valamint a kárpitozást a felső templomban.

A batizi altemplom szentélye

A hittantermet átköltöztették a az altemplomból a plébániára.

Az új batizi templom szentélye

Megtörtént az orgona beszerzése és beszerelése, majd október 19-én orgonakoncert keretében történő átadása. Az orgonát Michael Weise németországi orgonaépítő készítette az 1960-as években a mosbachi Maria Königin templomba.

A batizi templom belseje az orgonával

2014 augusztusában adományozták a batizi egyházközségnek, két manuális és pedálos, 11 regiszteres, mechanikus csúszkaladás.

Az batizi orgona sípjai

A plébánián megtörtént a két hittanterem és a multifunkcionális terem berendezése, kerítés elkészítése, parkosítás és a gyümölcsfák ültetése.

Az új batizi plébániaépület

A plébánia multifunkcionális terme

A lelkipásztori események közül megemléztendő a lelkiségi csoportok (Rózsafüzér Társulat, Mária Légió, Jézus Szíve csoport) jó működése, Anyák napi műsor a gyerekek részéről, kirándulások és zarándoklatok Csíksomlyóra és Mariazellbe, Veni Sancte szentmise iskolakezdekskor, Mikulási ünnepség, évfordulós házastársak miséje.

A batizi fiatalok rónaszéki kiránduláson

Czepezauer Pál templomépítő plébános halálának első évfordulóján a batizi templomban emléktáblát helyeztek el.

Ő végrendeletében a batizi közösségre hagyta a plébániával szemben lévő ingatlant, melyet egykoron Sándor Józseftől vásárolt.

2014-ben megalakult a Szeretetszolgálat csoport, mely feladatának tekinti a rászoruló családokra, betegekre, idősekre való odafigyelést és segítséget. A tevékenységek közül megemléztendők: beteglátogatás, anyagi segítségnyújtás (ruha, ágynemű, pelenka, bútor, tűzifa stb.), betegek szentségének kiszolgáltatásakor háttérfeladatok, egészségügyi segédeszközök beszerzése (ágy, mankó, toló kocsi, kötszer), a közösségi felajánlások megfelelő személyhez juttatása. A Szeretetszolgálat vezetője Dánku Magdolna. Az idős hívekkel való rendszeres találkozók szervezője Dánku Klári.

Az új ravatalozó a batizi temetőben

Plébánosok

Bot (Botlinger) Pál (1925-1930), Borsós Elek (1930), Barna József (1930. november - 1942. május 2.), Hentes Miklós (1942-1957. január 27.), Láng Lajos (1957. január 28. - 1970. április 30.), Knecht Béla (1970. május 11 - 1982. szeptember), Fenyák Ferenc (1982. szeptember - 1989. október 1.), Czepezauer Pál (1989. október 2. - 2003. augusztus 31.), Fromherz Attila (2003. szeptember 1. - 2006), Fagea László (2006 - 2013), dr. Schupler Tibor (2013-).

A plébánosok személyi adatai:

Bot (Botlinger) Pál, Csanáros, 1896. dec. 5. - 1919. jún. 1. (születési és szentelési dátuma) Segédlelkész: 1919. Erdőd, 1921. Felsővisó, 1922. Nagybánya, 1924. Szatmár. Lelkész: 1928. Batiz, 1930. Erdőd,

1943. Vállaj, 1946. Nagybánya címzetes prépost, 1958. Nagysomkút. † Nagysomkút, 1967. aug. 12. (tem. Szatmárnémeti)

Borsós Elek, Kissár (Szatmár m.), 1905. márc. 29. - 1929. júl. 2. Segédlelkész: 1929. Szaniszló, 1930. Felsőbánya. Helyettes lelkész: 1932. Batiz, Hosszúmező. Segédlelkész: 1935. Szinérváralja, 1936. Szaniszló, 1939. Nagybánya (1940-ben egy ideig Rónaszéken segít). Lelkész: 1942. Rónaszék. † Rónaszék, 1960. febr. 14.

Barna (Brauneisz) József, Nagykaroly, 1899. máj. 31. - 1923. júl. 8. Segédlelkész: 1923. Krasznabéltek, 1925. Felsőbánya, 1926. Szatmár. Lelkész: 1930. Batiz. Plébános: 1942. Túrterebes. Szatmári, majd ugocsi kerületi esperes. 1968-ban nyugdíjba vonul. † Túrterebes, 1986. nov. 20.

Hentes Miklós Jenő, Budapest, 1908. nov. 23. - 1931. márc. 25. Segédlelkész: 1931. Nagymajtény, 1932. Nagybánya. Lelkész: 1933. Borsabánya. Segédlelkész: 1934. Túrterebes. Lelkész: 1937. Láposbánya, 1942. Batiz, 1957. Krasznabéltek. 1967-ben nyugalomba vonul. † Szatmárnémeti, 1982. márc. 19.

Láng Lajos, Gilvács (Szatmár m.), 1918. nov. 29. - 1948. ápr. 11. Segédlelkész: 1948. Túrterebes. Lelkész: 1950. Krasznabéltek, 1951. Szinérváralja. Segédlelkész: 1952. Szatmárnémeti Székesegyház. Plébános: 1957. Batiz, 1970. Nagykaroly, Szentlélek plébánia. 1982-ben innen ment nyugdíjba idő előtt Parkinson betegséggel. † Nagykaroly, 1990. jan. 26.

Knecht Béla, Mezőfény, 1938. márc. 20. - 1961. dec. 8. Segédlelkész: 1962. Nagymajtény. Plébános: 1966. Nagyszokond, 1970. Batiz, 1982. Szatmár Kis Szent Teréz plébánia (2000. máj. 1-jétől tb. kanonok), 2003. Kálmánd.

Fenyák Ferenc, Túrterebes, 1949. okt. 3. - 1976. jún. 20. Segédlelkész: 1976. Kaplony, 1977. Nagykaroly Kalazanci Szent József plébánia, 1979. Szatmár, Székesegyház. Plébános: 1982. Batiz, 1989., Felsőbánya, 1994. Szatmár, Szent Antal plébánia. † Szatmárnémeti, 1998. aug. 14. (tem. Túrterebes)

Czepezauer Pál, Nagytarna, 1957. márc. 4. - 1983. jún. Segédlelkész: 1983. Nagykaroly, Szentlélek plébánia, 1986. Felsővisó. Plébános: 1989. Batiz (1995-ben c. esperes), 2003. Szaniszló.

Fromherz Attila Mihály, Nagybánya, 1971. júl. 31. - 1997. jún. 14. Segédlelkész: 1997. Nagybánya, Szent József plébánia. Plébános: 1999. Borsabánya, 2003. Batiz., 2006. Lajosvölgyihuta.

Fagea László, Szatmárnémeti, 1953. aug. 26. - 1978. jún. 18. Felszentelése után egy évig az egyházmegyei irodában működik titkári beosztásban. Segédlelkész: 1979. Nagybánya, Krisztus Király plébánia. Plébános: 1982. Lajosvölgyihuta, 2006. Batiz, 2013. Borsabánya (1992-ben c. esperesi kitüntetést kap).

Dr. Schupler Tibor, Erdőd, 1958. jan. 18. - 1984. jún. 24. Segédlelkész: 1984. Szatmár, Székesegyház (1984-2001 között a Kálváriában német lelkész), 1990. püspöki titkár. 1991. jan. 1-jétől Caritas igazgató (1992-től ellátja Színfalut, 1994-től Alsóhomoródot). 2000. máj. 1-jén tb. Kanonok címet kapott. 2000-től 2003-ig a Kálvária román közösségének lelkésze. 2003-ban ellátja Szamosdarát, Pusztadarócot és Atyát. 2003. a püspökség gazdasági igazgatója. 2004-től újra a Kálvária német plébánosa. 2013-tól a Batizi egyházközség lelkésze.

Házi káplánok voltak a batizi nemesi családoknál:

1805. évben Mayér Károly, házi káplán Batizon.

1818-ban Rauch Antal, nyug. áldozópap, † Szatmáron ápr. 13-án 69. évében.

Székesegyházi plébánosok és lelkészek

Székesegyházi plébánosok, akik ellátták a batizi fiókegyházat:

Mátsár István (1790-1792), Korom Mihály (1792-1823), gr. Waldstein Emmanuel (1823-1831), Zadjeli Schlachta Márton (1831-1837), Lázár János (1837-1838)

Székesegyházi segédlelkészek:

P. Galambos Demjén (1792-1798), P. Kiss Antal (1795-1798), Kallós István (1799), Vajnárovits István (1799-1802), Vajas Candidus (1802), Linczy József (1802-1803), Dózsa Antal (1803-1805), Hirsch Ignác (1805-1806), Verzár György (1806), Markovics Tivadar (1806-1808), Rein József (1806-1807), Pányoki Dániel (1807-1808), Papp György (1808-1813), Francz Antal (1808-1810), Pelikán József (1809),

Christán János (1809-1812), Steer József (1811-1812), Johs Ágoston (1812), Bodnár Béla (1812), Baumaister József (1813), Bokor János (1813-1815), Kotró Pál (1814-1815), Gaall István, Linczenbold János (1815), Némethy Károly (1815-1816), Csorba József (1815-1817), Bonyi Sándor (1816-1817), Haraszthy Pál (1817-1819), Nagy Sándor (1818), Schiffner János (1819), Drexler Alajos (1819-1825), Miklósi József (1821), Kaptsa József (1821-1823), Némethy József (1823), Spigel József, Gyöngyösi György, Krivjánszky György (1824-1825), Lénárd József (1825-1826), Christ Ferencz (1826-1830), Kesztnér Antal (1826-1827), Gonczekzy János (1828-1829), Toóth Károly (1829), Grynaeus Alajos (1829-1831), Günther József (1830-1832), Fogarassy Károly (1832-1835), Tarnótzky Károly (1832-1836), Tischler Albin (1834), Buttykay Gáspár (1835-1836), Stand Pál (1836-1838), Ujhelyi Alajos (1836-1837), Laza János (1837).

Lázári plébánosok, akik ellátták a batizi fiókegyházat

1838. Smoczer Ignác, 1842-től Chrenkó Lipót, 1846-tól Abonyi Imre, 1847-től Szunerics Béla, 1853-ban Demek Antal, 1853-tól Pokorny Kristóf, 1870-től Zsetkey Lajos, 1873-tól Lojz Kálmán, 1874-től Kerekes Mihály, (1912-1919 között) Szűcs János.

Papi hivatások Batizról 1904-től

Várhelyi (Vizler) László (1935). Batiz (Szatmár m.), 1912. szept. 4. -1935. júl. 7. Segédlelkész: 1935. Kálmánd, 1936. Csanáros, 1939. Máramarosziget. Helyettes lelkész: Krasznaterebes, 1940. Nagybánya. Plébános: 1942-1958 Szatmárcseke (1944-ben tábori lelkészként orosz fogóságba esett 1947-ig), 1958-1964 Csenger, 1964-1971 Vállaj, 1971-1980

Pusztadobos. Nyugdíjba vonul 1980-ban Mezőkövesdre, majd Nyíregyházára. Címek: 1960. érseki tanácsos, 1983. c. főesperes.

Anderco Ottó (2002). Batiz, 1975. júl. 8. - 2002. jún. 29. Segédlelkesz: 2002. Nagybánya, Szentháromság plébánia, 2003. Máramarosziget. Lelkészs: 2005. Nagybánya, Assisi Szent Ferenc ház., 2009-től Rónaszéken i.h. lelkész.

A batizi római katolikus plébánia területén tudott szokásokról

Barna József 1939-ben részletes leírást adott az akkori helyi szokásokról:

a) Halotti virrasztási szokások. Dicsérendő, hogy a halott és hozzátartozóik mellett testvéri szeretettel kitaranak egész éjjel. Énekelnek és imádkoznak. Sajnos a virrasztók egy része szórakozási alkalmat lát ebben is. Kártyáznak, és az éjféltől órákban pedig pálinkával kínálják meg a virrasztókat. A jólelkű és jóindulatú híveim jönnek és panaszzolják, hogy megszólják őket, ha nem adnak pálinkát. A jobb belátás itt igen nehezen tud diadalmaskodni. Udvariban román hatásra még mindig van halotti tor. Ott a küzdelem ez idő szerint szinte kilátástalan, mert a román temetések után a görög katolikus pap a kántorával együtt részt vesz a halotti toron, és együtt iszik a gyászolókkal. Plébániám területén nincsen, és nem lehet temetés beszéd nélkül. A más vidékeken szokásos kántori búcsúztató itt teljesen ismeretlen. A temetőig vezető úton végzik a rózsafüzért.

b) Ünnepeles keresztelés nincsen. A gyermekeket igyekeznek minél hamarabb megkereszteltetni, keresztelési lakoma itt nem szokásos.

c) Ünnepeles eljegyzés – mióta Batizon vagyok – egy sem volt. Szokássá vált, hogy a jegyesek a gyűrű megvásárlása után a templomba mennek, és ott imádkozás után, minden feltűnés nélkül gyűrűt cserélnek.

d) Esküvők alkalmával a nászmisét még a mai napig nem sikerült bevezetni. Ennek gazdasági oka van. Szívesen adnának a lakadalmas házban inkább ebédet, mint vacsorát, és szívesebben esküdnének reggel, mint délután, de arra is van ok, amiért ragaszkodnak a délutáni esketéshez. Ha

ebédet adnak, az ebédre hívtak vacsorára is ott maradnak, mert rendszerint estére jön meg a hangulat. Így aztán híveim bevallása szerint a délelőtti esküvő kétszeres költséget jelent, amire a mostani nehéz időkben nem hajlandóak vállalkozni.

e) Más vidéken található szokások itt ismeretlenek. Töreksem meghonosítani azt a szokást, hogy a násznép, mielőtt elindulna a templomba, közösen imádkozzék, és a szülők áldják meg gyermekeiket.

f) Arató ünnep nincsen. A gazda az aratás végeztével megvendégeli a munkásokat – ennyi az egész.

g) Farsangkor semmi szokás nincs.

h) Karácsonykor az egész falu talpon van. Éjfélig járnak egymást „megtisztelni”, ami abból áll, hogy az ajtó előtt egy karácsonyi éneket énekelnek, és aztán betérnek, és boldog ünnepet kívánnak egymásnak. Kirívó estnek számítana, ha valamelyik felnőtt gyermek, szomszéd, rokon, ismerős nem menne el szüleit, szomszédját, rokonát, ismerősét „megkántálni”. Ez az este alkalmas arra, hogy azok is, akik nem a legjobb viszonyban vannak, szépen a szentestén megbéküljenek. A gyermekek inkább csillaggal járnak, rövid kis versikét mondanak. A katolikus gyermekek „betlehemjárására” nagy gondot fordítok. A materben is, valamint a filiában is adtam egyházi szöveget a gyermekeknek, akik azt szívesen megtanulták.

i) Az ifjúság a közös plébániai szentmisén vesz részt. A rendre az egyháztanács tagjai ügyelnek fel. A materben a gyermekek kevés kivétellel minden hónapban gyóznak, és közös szentáldozáson vesznek részt. A filiákban a helyzet sokkal nehezebb, itt a gyermekek karácsony, húsvét és pünkösd, esetleg Jézus Szíve ünnepére végzik el a gyónásukat. Testületileg csak az úrnapi körmeneten vesznek részt a növendékek. A búzaszentelő és keresztjáró napi körmeneteken állami iskolások nem vehetnek részt, mert tanítás van. Énekre egyetlen szabad délután, csütörtökön próbálta a hitoktató összehozni a gyermekeket. Később ezen a délutánon is országőr (strajer) gyakorlatok voltak. Gregorián éneket nem tudnak, respondeálni többé-kevésbé képesek. Virágzó Szívgyárda tevékenység volt, de be kellett szüntetni tanfelügyelői rendeletre. A gyermekek általában jónak mondhatók, különösebb hiba nem észlelhető.

Batiz, 1939. június 23.”

A Batizi egyházközség filiái (fiókegyházai)

Gombástanya nevét 1888-ban említették először Gombás néven. 1913-ban Gombástanya mint Batiz tartozéka, 1999-ben Batizgombás néven írták.

A Szatmárnémeti közelségében levő Batiz határában fekvő Gombás-erdő az elmúlt évszázadokban a környék és megye legnevezetesebb síkvidéki erdősége volt. Híres arról, hogy búvóhelyet nyújtott az Alföldről elmenekült, bár itt állandó tanyát sohasem vert szegénylegényeknek. Batiz határában, Egri közelében volt a Gombás nevű (puszta) tanya is, a gombási erdő erdészháza közelében, ahová az 1900-as évek elején kezdett a lakosság nagyobb számban letelepedni. Mára már virágzó, fejlődő településsé vált.

1910-ben 287 lakosa volt, melyből 166 görög katolikus, 49 római katolikus, 70 református, 2 izraelita vallású volt.

Gombástanya 1930-ban még Batizhoz tartozott, azonban 1956-ban különvált Batiztól és önálló település lett Egri községközponttal.

1992-ben 497 lakosa volt, ebből 128 görögkeleti ortodox, 84 görög katolikus, 192 római katolikus, 46 református és 47 egyéb volt. Gombástanya ma Egri községhez tartozik.

Kápolnája Szent Péter és Pál apostolok tiszteletére 1934-1935 között épült.

Gombáspuszta. A gombáspusztai kápolna építésének története így szerepel a batizi Historia Domusban:

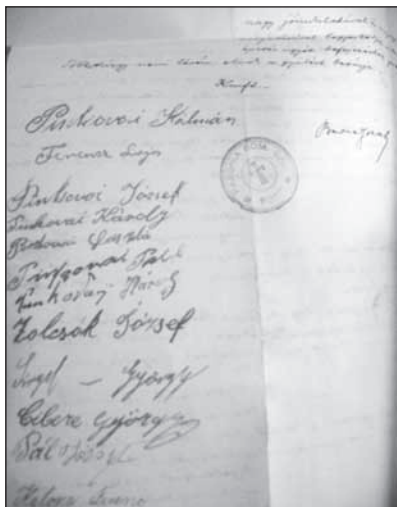
„Tekintettel arra, hogy télen nehéz volt a híveknek vasár-és ünnepnapokon Batizra járni, hogy részt vegyenek a szentmisén, elhatározták Barna József akkor batizi lelkésszel egyetértve, hogy kápolnát építenek. A lelkesedés nagy volt, de amikor az anyagi fedezetről tárgyaltak, már-már úgy látszott, hogy a szép elhatározásból semmi sem lesz. Barna József lelkész azonban nem engedte, hogy a lelkesedés lelohadjon. Segítséget kért a jószívű Fiedler István püspöktől és a püspöki helynöktől. Meg is ígérték, majd megadták a pénzbeli segítséget. Ezek után a hívek templomhelyet vettek Szelmenczy Györgytől. Krajnik Péter batizi földműves a sajátjából is felajánlott egy szép területet e célra. Megkezdődött tehát a munka

1934-ben és 1935 februárjában már kész is volt az épület. Szent Péter és Szent Pál apostolok a kápolna védőszentjei. Később a reformátusok, az ortodoxok, majd a görög katolikusok is építettek maguknak kápolnát.

1931-ben gombási emberek mint napszámosok dolgoztak a plébánia udvarán. A plébános megkérdezte őket: „Maguk miért nem járnak templomba?” – „Szegények vagyunk, nincsen ruhánk,-választák, szégyellünk Batizra jönni. Ha ott mehetnénk, ahol ismerjük egymás szegénységét, bizony gyakrabban járnánk.” Ekkor született meg a gondolat, hogy az elhagyott tudatlan nép nagyon rászorulna egy kis oktatásra.

Fiedler István püspök

*A gombástanyai hívek 1932-es kérvénye
Fiedler püspökhöz a kápolnaépítés
támogatásáért*

Mikor 1932 decemberében Fiedler püspök a batizi plébánossal átutazott Gombáson és a plébános mutatta azt a kis házat, ahol az istentisztelet szokták tartani, a püspök felszólította: „Építsenek kis kápolnát!”

Egy hét múlva a püspök 10000 lejt adott, hogy a kápolna építése céljára helyet vásároljanak. A vásár létrejött, nagy része volt L.Sándor György g.k. idős embernek ebben, aki az egyháznak jótevője, jóakarója, mindennapos szentmisére járó, jó hívő volt. Kovács Béla udvari földbirtokos, főmérnök 1933. jan. 28-án ingyen kimérte a területet. Szívesen emlékezünk

meg jóakaróinkról, a szíves ajándékozóról, Krajnik Péterről és a plébánia tőzsomszedságában lakó Krajnik Lászlóról is. 1935 tavaszán elkészült a kis kápolna, július 2-án volt a szentelés. Kelemen Jenő iskolaigazgató üdvözölte román és magyar nyelven a püspök urat. A püspök úr felszentelte a templom elé felállított szép keresztet, amit L. Sándor György és József, a már említett Sándor György gyermekei állítottak apjuk buzdítására. Azóta van szószék is, amit Róka Péter csináltatott 2500 lejért. A kápolnában 1938 februárjában P.Irsik vezetése alatt missió volt.”

A gombástanyai kápolna a felépítés után

Az 1970-es árvíz utáni munkálatokról számolt be Knecht Béla plébános: „Gombáson a kápolna és a harangozóház is 1970-ben vízben állott, a harangozóház össze is omlott, mivel falai vályogból épültek. A kápolnában felszedtük a téglát, lebetonoztuk és mozaiklappal leraktuk a kápolna belsejét a hívek adományából. A vályogfalat újravakoltuk és teraszittal színeztük. Domnics György és Zolcsák András végezte a munkát. Új kerítést csináltattunk, a vasmunkát Pfefferkorn Tóbiás, az oszlopokat pedig

Schvarczkopf Ferenc batizi mesterek készítették. A kápolna csatornáit is megette a rozsdá. Strenk Tibor és Sável Vencel bádigosok készítették az új csatornát. Sokat dolgoztak az egri hívek, Pinkovai Kálmán kurátor sokat fáradozott a kápolnáért, Hegedüs József és Krucz István iskolaigazgató is sokat segített. Az egriek közül a Dolhai testvérek és Szabó István mindig ott voltak.

Mivel Gombáson a hely szűk volt, a régi oltárt kettéfűrészelték és előbbre hozták a menzát, s így lett belőle szembeoltár.

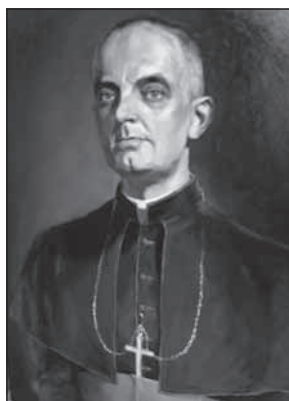
A gombástanyai kápolna a hatvanas években

1980. december 7-én volt Gombáson az új harang ünnepélyes felszentelése, amit Sipos Ferenc kormányzó végzett.”

A kápolna javítását 1986-ban folytatták, amiről Fenyák Ferenc plébános a következőket írta:

„1984-ben megindult a düledező gombáspsztai kápolna javítása, az engedély beszerzése.

Sipos Ferenc kormányzó

1986-ban kidőlt a gombási kápolna szentély felőli fala, ezért részben le kellett bontani a kápolnát. A kőműves munkát az egri Dolhai József vezette. Közben megérkezett két éves késedelemmel a hatósági jóváhagyás is. Pinkovai Zoltán gombási kurátor minden erőfeszítése ellenére az őszi betakarítás miatt nehéz volt abban az időben a napszámos munkaerő biztosítása. De mire az őszi esők megérkeztek, a gombási kápolna be volt fedve, a belső vakolás után a további munka 1987 tavaszára maradt. A munkálatok Dánku József kőműves vezetésével és Pinkovai Zoltán lelkesedésével szépen haladtak. 1987. június 29-én Szent Péter és Pál apostolok ünnepén, a templom búcsúnapján volt az ünnepélyes megáldása és újraszentelése.”

A gombástanyai templom 2004-ben

2007. évi egyháztanács névsora: Mare István, Zolcsák György, Katona Mária.

2008-ban a templombejáratnál elkészült egy védőernyő.

2009. évi statisztikai adatok:

Családok száma:79. Személyek száma:162.

2011. évi statisztikai adatok:

Családok száma:78. Személyek száma:155. Kereszteltek: 2. Házasodtak: 1 pár. Elhunytak: 3.

2012. évi statisztikai adatok:

Családok száma: 82. Személyek száma: 164. Kereszteltek: 2. Házassodtak: 1 pár. Elhunytak: 3.

2012-ben a temetőben új keresztet állítottak, mert a régi elkorhadt.

2014-ben megtörtént a templom belső és összesen a külső teljes felújítása, új villanszerelés, a templom külső megvilágítása.

A gombástanyai templom szentélye

Az utcai kerítést teljesen újraépítették, az oldalsó kerítéseket kijavították és újrafestették. Megtörtént a harangláb teljes felújítása is. A járdákat térkövezték. A hátsó udvarban lévő házat felújították és közösségi házzá alakították át. Megoldották a villanszerelést és világítást.

A gombástanyai közösségi ház

Statisztikai szám adatok

A szám adatok az 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1930, 1941, 1992, 2002, 2012. évi hivatalos népszámlálási adatokból, illetve az 1814, 1828, 1838, 1864, 1877, 1904, 1913, 1916, 1926. évi egyházi szemertizmusokból származnak.

Plébánia/fília	Batiz	Vasvári	Gombás- puszta	Szatmár- udvari	Berend	Egri	Kakszent- márton	
Évek szerint:	1814	88	8		54	3	7	5
	1828	100	10		58	3	11	16
	1838	87	25		81	7	38	28
	1864	104	10		98	2	43	21
	1869	165	22		116	6	83	35
	1877	134	16		85	2	73	31
	1880	234	21		119	5	74	30
	1890	200	30		92	7	95	24
	1900	228	48		119	5	97	54
	1904	228	48		119	5	97	53
	1910	268	49	49	149	15	62	38
	1913	317			149	15	62	38
	1916	317			149	15	62	38
	1926	385			132	27	67	36
	1930	435			117	25	88	36
	1941	574			175	31	75	57
	1992	690		192	305	2	110	42
2002	607		204	395	6	143	53	
2012	575		183	357	2	185	45	

2006. évi statisztikai adatok (Mater és filák):

Családok száma: 442. Személyek száma: 860. Kereszteltek: 2. Házasodtak: 4 pár. Elhunytak: 23.

2008. évi statisztikai adatok (Mater és filák):

Családok száma: 428. Személyek száma: 850. Kereszteltek: 15. Házasodtak: 3 pár. Elhunytak: 15.

2009. évi statisztikai adatok (Mater):

Családok száma: 226. Személyek száma: 434. Kereszteltek: 9. Házasodtak: 6 pár. Elhunytak: 18.

2011. évi statisztikai adatok (Mater):

Családok száma: 215. Személyek száma: 428. Kereszteltek: 5. Házasodtak: 2 pár. Elhunytak: 10.

2012. évi statisztikai adatok (Mater):

Családok száma: 201. Személyek száma: 404. Kereszteltek: 6. Házasodtak: 2 pár. Elhunytak: 13.

Családi lap 2015:

Családok száma: 215. Személyek száma: 491. Külföldön tartózkodók: 40. Özvegyek: 62.

Gyerekek: 1-6 év: 24, 7-10 év: 18, 11-15 év: 36, 16-20 év: 23.

Felnőttek: 21-30 év: 70, 31-40 év: 82, 41-50 év: 91, 51-60 év: 65, 61-70 év: 47, 71-80 év: 29, 81-90 év: 16

A batizi plébániához korábban tartozott fiókegyházak

Egri

A Borovszky Samu szerkesztésében 1909-ben megjelent Szatmár Vármegye Monográfiájában, a következő adatok találhatóak:

„Egri, magyar kisközség a szatmári járásban. Házai száma 181, lakosaié 1145, közöttük 97 r. kath., 799 ref., 202 gör. kath., 47 izr. Határa 2292 kat. hold. Nevét már a XIV. században is úgy írták, mint ma. Az Egry család ősi, névadó birtoka, az övék volt kezdettől fogva, a XIX. századig. 1300-ban egészen az Egryeké, 1366-ban Egry László és János elzálogosították birtokukat a Vasváryaknak, de azután erőszakkal ismét visszafoglalták, a miért a király elé idézték őket. 1374-ben megjáratták határát s az ebből kerekedett czivódás következménye lehetett, hogy elvágatták Jánky Lászlónak a Túron levő malmát, 120 sertését elhajtották s terebesi jobbágyait megverették. Nagy pör lett a dologból és ismét a kir. törvényszék elé citálták őket.

1423-ban újra meg akarták jártni határát Terebes felől, de azt a gróf *Perényi Péter* jobbágyai megakadályozták. Zsigmond király a határjárást 1426-ban s 1427-ben is elhalasztatja, mert *Perényi Péternek* az udvarnál kellett lennie. A XVI. században nagyobb birtokváltozások történtek. 1550-ben *Perényi Joó* Demeter özvegye kap benne részt. 1578-ban *Egri Kelemen* a maga részét eladja *Salgay Bálintnak* 400 frtért. 1583-ban ugyanő fogságba esett s kiváltására a felesége újra 600 frtot vett fel *Salgay Bálinttól*. 1589-ben az *Egryek* a *Mikolay* családtól követelik vissza a *Gyakor Tölgyes* és *Piskárkos* erdőket, a melyeket valaha elzalogosítottak nekik. 1602-ben *Egry Bernhard* fogságba esett s hogy kiszabadítsák, eladták birtokának egy részét *Chahóczy Menyhárdnak*. 1614-ben *Szirmay György* *Salgay Katalintól*, *Perényi Gábor* feleségétől vett meg itt egy nemesi udvarhelyet és 11 telket. 1630-ban az *Egryek* még mindig pörölnek a *Mikolayakkal* a két erdő miatt. A következő században az *Uray, Korda* s más köznemes családok szereznek benne részeket. A XVIII. század végén a *Szirmay, Egry, Uray, Császy, Korda, Szilágyi, Magos, Kádár, Kallós* családoké, a XIX. század elején rajtok kívül a *Gyulay, Kanizsay, Ary, Losonczy, Török* családok is a birtokosai. Most legnagyobb birtokosa özv. *Sepsy Károlyné*. A reformáció korában, 1569-ben, papja ott volt a között a kilencz pap között, a kik 1569-ben Nagyváradon az unitárius *Blandrata* és *Dávid Ferencz* ellen *János Zsigmond* jelenlétében vitakoztak. 1822-ben itt volt az a nevezetes gyűlés, a mely a szatmárvármegyei egyházmegyék területét rendezte. Temploma valószínűleg a XV. századból való; nem közönséges stílusú épület. 1834-ben javították, a mikor szép, régi részleteit tönkretették. Az egyház két úrasztali kancsót őriz 1663-ból és 1771-ből és egy asztali terítőt 1715-ből. A községben *Kelemen Aladárnak* és ifj. *Magoss Gedeonnak* érdekes, régi kuriája van, melyet még a *Szirmayak* építtettek. 1835-ig tiszta magyar lakossága volt, ekkor kezdettek földesurai tótokat és oláhokat telepíteni ide. Határához tartoznak a *Bornyász, Éger, Gombás, Jávos, Kuczorgó, Ponyvás, Sugár, Szénégető* és *Téglavető tanyák*. „Ördögös” és „Akasztófa sorja” nevű dűlői bizonyos jelentőséggel látszanak bírni. A lakosok olvasóegyesületet tartanak fenn. Postája, távírója és vasúti állomása *Mikola*.”

1931-ban rendszeresítve lett az istentiszteletek tartása Egriben. Együttal megalakították az egyháztanácsot. Gondnok: *Batári János*, tagok *Czibere György* és *Marostyák József*. A gyerekek hitoktatását és a felnőttek ka-

tekézisét Sepsy Andrea és édesanyja, Sepsy Böszörményi Mária végezték. Az istentiszteleteket kápolna híján a községháza nagytermében tartották.

1936-ban Egriben a községházán bemutatott szentmise után a csendőr kérte a gyülekezési engedélyt, majd ennek hiánya miatt feljelentette a plébánost a főszolgabírónál, aki viszont jóindulattal elsimította a beosztottja túlbuzgóságát. Húsvétkor a plébános már kérte az engedélyt, amit Octavian Ardelean prefektus indoklás nélkül elutasított. Így az egri hívek Batizra kellett jöjjenek, hogy szentgyónásukat elvégezhessék.

A görög katolikusokkal közös telekről – amit kápolna céljára szántak az adományozók – 1936-ban lemondtak az egri római katolikus hívek:

„Felvétetett az egri filiális egyháznak 1936. szeptember 20-i rendkívüli közgyűléséről.

Jelen voltak: Barna József, Batári János gondnok, Marostyák József, Czibere József, Czibere Sándor, Dolhai Imre, Dolhai István, Papellás Sándor, Krucz Bertalan.

Az egri templom

Amint köztudomású, van a falu végén egy 703 négyszögöl terület egy kápolna építése céljára, de az a gör.katolikus hívekkel közös néven szerepel a telekkönyvben. Mivel a közös tulajdon később sok nézeteltérésre adhat alkalmat, és megbonthatja az eddig testvéries egyetértést, azt ajánlja az elnök, hogy a két egyház közül az egyik váltsa meg a másik részét. Mi hajlandóak vagyunk a feltételekhez való jogunkról 4500 lejért lemondani.

Sepsy Károly földbirtokos bejelenti, hogy a falu közepén fekvő belsőségéből a kápolna részére szükséges, megfelelő nagyságú területet enged át az egyháznak.

A gyűlés lelkesen veszi tudomásul, az elnök hálás szívvel köszöni meg a nagylelkű adományt.”

1948-tól Egri a mikolai plébániához lett csatolva.

Szatmárudvari

A Borovszky Samu szerkesztésében 1909-ben megjelent Szatmár Vármege Monográfiában a következő adatok találhatóak:

„*Udvari, (Szatmárudvari), kisközség a Szamos mellett, 279 házzal, 1881 lakossal, a kik közül 805 magyar, 1060 oláh és 1270 g. kath., 331 ref., 119 r. kath., 162 izr. vallású. Határa 4889 k. hold. Nevét 1463-ban Odvary, 1481-ben Wdwary alakban írják. A színéri uradalomhoz tartozott s annak a sorsában osztozva 1500-ig a Moróczoké, aztán a Báthoryaké, a XVII. században a Bethleneké és Rákóczyaké volt. A XVIII. században a gróf Teleki, báró Wesselényi, Iklódy, Kastal, Malatinszky, Gáspár, Lónyay, Becsky, Darvay, Matay, Nagy, Katra, Dombrády, Putnoky és Szigeti családok birtoka volt; a múlt század elején ezeken kívül az Egei, Szeőke, Sipos, Madarassy, Buday, Szilágyi, Pap, Szabó és RácZ családok tűnnek fel. Most Domahidy Sándornak s Szeőke Barnának és Sándornak van itt nagyobb birtokuk és derék úrilakuk. Hajdan nagyobb község volt; a XVII. században fogyott meg a református magyarság s ekkor oláhok özönlöttek be. 1907-ben majdnem az egész falu a tűz martaléka lett. A ref. templom a XVII., a g. katolikusoké a XIX században épült. A határban vannak a Böszörményi, Domahidy, Jakab, Kovács, Kölcsey, Madarassy, Papp I., II., Szőke tanyák, az Udvari erdőrész. A Gombás erdő egy része hozzá tartozott s 1549-ben hozzá is ítélték. A Kankóvár határrészen ásták el a református*

harangot az üldözés idejében s máig sem találták meg. Van a községben vasúti és távíró-állomás és posta.”

A középkorban plébánia volt itt, ez szerepel a pápai tizedjegyzékben. A hitújításkor megszűnt a katolikus plébánia. Az 1742-es pestis alkalmával a néhány római katolikus hívó meghalt, Szatmárnémetiből ment ki egy jezsuita atya, hogy eltemesse őket. Az atya is megkapta a betegséget és csakhamar meghalt ő is. Később ismét telepedtek ide katolikusok. Mikor számuk megnövekedett, a batizi pap járt ki, és egy magánházban misézett.

A gk. románoknak 1736-ban fatemplomuk volt, anyakönyvet 1784-től vezetnek. A kőtemplom 1823-ban épült a Szent Arkangyalok tiszteletére (Gk.Schematismus 1936. pag. 61).

Udvariban heti egy hitoktatás óra volt az általános iskolában. A szentmiséket vasár-és ünnepnapokon de.10 órakor tartották. Hétköznapokon a szentmisék nyári időben reggel fél nyolckor, télen nyolckor kezdődtek.

Udvariban a gk.templomban tartották az istentiszteletet. A gondnok Greczer György, tanácsos Fodor János és Krajnik Péter Berendről. A batizi pap udvari szálláshelye berencei Kováts Béla földbirtokos háza volt.

A második világháború idején Hentes Miklós plébános kezdeményezte egy kápolna építését. Megvolt hozzá a telek és be is szerezték a szatmárudvari hívek az építőanyag egy részét. Greczer János kurátor még pénzalapot is nyitott e célból. Sajnos minden elúszott a második világháború végén. A munkálatok pénzübeli támogatását Scheffler János püspöktől kérték, aki kérésükre levélben így válaszolt:

„Örvendek az udvari hívek szent elhatározásának, és főképpen annak, hogy ilymódon új katolikus központ fog létesülni. Óhajtom a kápolnaépítésnek olyan megoldását, hogy Udvari idővel egy eléggé nagy környéknek katolikus központjává fejlődhessék.

Tartok tőle, hogy az idei ősz nem éppen alkalmas a gyűjtés megindítására a nagy szárazság okozta általános szegénység és a deportáltak nagy száma miatt. Ezért meggondolandó, hogy nem volna-e hasznosabb a kérést kissé jobb időkre halasztani.

1946.október, János püspök”

Sajnos az ötvenes évek egyházüldözése megakadályozta a tervek megvalósulását.

Udvariban Kurcz András házában miséztek. Kezdetben, a batizi plébánia megalakulása idején a görög katolikus templomban miséztek, 1942-1948 között pedig az iskolában. Innen mentek később át a Kurcz családhoz, ahol 1976. augusztus 15-ig tartották a szentmisét. 1970-ben az árvíz Udvariban és környékén nagy pusztítást végzett. Berend, Kakszentmárton és Etény lakóit, akiknek az árvíz elvitte a házákat, Udvariba telepítették. A betelepítéssel megnőtt a katolikus hívek száma, és időse-rűvé vált egy kápolna építése. A volt telek helyére az árvíz után a község új területrendezésekor park került. 1975-ben sikerült megoldani a telekcsere-t. 1975.május 12-én volt az új telek kicövekelése.

Knecht Béla plébános a következőket jegyezte fel a Historia Domus-ban a szatmárudvari templomépítésről:

„A Szatmár Megyei Néptanács titkára, dr.Suta Mihai közvetített a plébánia és helyi néptanács között. Az alapok ásásánál kezdetben csak Knecht Béla plébános és Brendli János voltak. A szatmárudvari emberek megszegeyelltek magukat a dolog láttán és ezután bekapcsolódtak a munkába. Más vallású helybéliek is kivették részüket ebből, Batizról is jöttek segíteni. A templom tervrajzát Trepszker Zoltán szatmárnémeti építész-mérnök készítette.

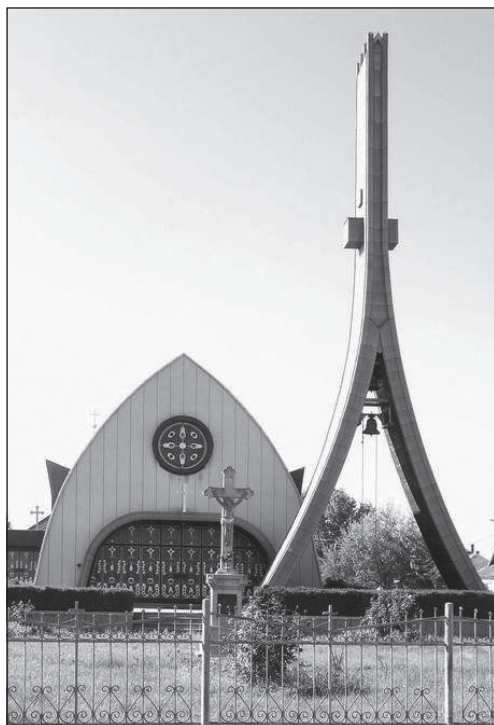

A szatmárudvari templom szentélye

Különösen a homlokzatnak, a boltíveknek kellett mély és széles alapot ásni. 1975. június 29-én volt az ünnepélyes alapkőletétel. Megalakult az egyháztanács. Főgondnok Kurcz András, gondnokok pedig Balogh Jenő, Brendli János, Kiss Jenő, Krajnik András és Bácsa Gyula lettek. Tagok lettek az egyháztanácsban Birkner Albert, Krajnik Péter, Leiti Leopold, Fodor János, Greczner István, Czibere Gyula, Matyiku János, Pethó Ferenc Fodor Pál, Pásztor Lajos, Molnár Sándor és ifj. Kurcz János.

Kurcz András volt a főszervezője és mozgósítója a helyi híveknek. Nagyon sokat dolgozott a templomépítésnél Brendli János és a berendi illetőségű Krajnik András is.

Kezdetben a sekrestye készült el, hogy mielőbb legyen misézésre alkalmas helyiség. A templomba Sirger Pál készített ambótot. A templom tetőszerkezetének összeszerelését Trepszker Zoltán irányításával a gyulafehérvári teológiai szeminárium kispapjai végezték.”

A szatmárudvari templom

1982. augusztus 22-én tartották az első szentmisét és első szentáldozást a szatmárudvari új templomban. 1982. október 1-jei dátummal Knecht Bélát kinevezték a szatmárnémeti Kis Szent Teréz plébániára. Utóda Fenyák Ferenc irányította a templomépítés befejező munkálatait.

A templomot 1983.július 3-án szentelte fel Sipos Ferenc egyházmegyei kormányzó. Urunk színeváltozása titulussal áldotta meg az új templomot.

1987-ben Szatmárudvariban a hitközség történelmében először ünnepi misszió volt a templombúcsú napja előtt, amit Merk Mihály plébános tartott.

2008-ban elsőáldozás volt 5 elsőáldozóval.

2009. június 28-án bérmálásban részesült 5 szatmárudvari és berendi fiatal.

2009. évi statisztikai adatok:

Családok száma:110. Személyek száma:168.

2011. szeptember 1-jétől Szatmárudvari és Berend fiókegyházak a szatmárnémeti Szent Antal plébániához lettek csatolva.

Berend

A szatmárudvari községhez tartozó Berendről Borovszky Samutól a Szatmár Vármegye Monográfiában a következő adatokat olvashatjuk:

„*Berend*, kisközség a Szamos mellett, 83 házzal és 480 lakossal, kik közül 436 magyar s nagyobbrészt ref. vallású, továbbá 53 gör. kath. Hátára 863 kat. hold. A XIV. század elején jelentékeny község lehetett; már ekkor egyháza is volt, s a század eredetű *Berendi* család birtoka, a kiket bányamívelésre hívott meg egyik árpádházi királyunk és itt adományozott nekik birtokot. Mai nevén írják 1330-ban, mikor Berendi Márton mester Károly király udvari vitéze volt, és később, 1463-ban, mikor Berendi István címeres nemeslevelet kapott Mátyás királytól és 1490-ben, mikor a színéri uradalom részeként sorolják fel. 1525-ben II. Lajos király alatt pénzt verettek Nagybányán a Berendiek címérével, ezzel a felirattal: „Temp. David. de Berend. Camer. Rivuli Do.” 1545-ben *Gosztonyi* Miklós nyeri el az egész helységet, 1665-ben *Váraljai Horváth* Istvánné, *Kende* Jánosné és *Sándorházy* Ferencz kapnak benne részjóságot. A XVIII. század

végén a *Lónyay, Darvay, Csaba* és *Gáspár* családoknak volt itt nagyobb birtokuk, a XIX. század elején a *Csaba, Gáspár, Virágh, Pogány, Papp* és *Nagy* családoknak. Most legnagyobb birtokosa *Bikfalvy Albert*. Vasúti állomása, utolsó postája és távirója: Szatmárudvari.”

A berendi katolikus hívek a községközpontba jártak szentmisére.

Kakszentmárton

Árpád-kori település. Nevét 1213-ban említette először oklevél Simon sac de.v., Sancti Martini néven, az ide való Simon nevű papja nevében.

A falu eredetileg királyi birtok volt, 1268-ban V. István ifjabb király a Karászi család ősének, Druagh fia Sándor szőrényi bánnak adományozta a Szamos jobb partján fekvő Szentmártont is. A Karásziak birtokai közé tartozott 1351 előttig, a Karászi család kihalásáig.

1364-ben I. Lajos király Szentmárton birtokot a Pok nemzetséghez tartozó Meggyesi Simon fia Móricnak adományozta.

A falu később a meggyesi uradalomhoz és a Meggyesaljai Mórocz család birtokai közé tartozott a szomszédos Kak településsel együtt, később a Báthori-család birtoka lett, majd a Báthoriak örököseié.

A színéri uradalommal a 17. században a Szatmári várhoz tartozott.

18. században a Gáspár, Péterffy, Ozoróczky, Ottlik és Rácz családok birtoka volt.

A 20. század elején Péterffy Imre volt birtokosa, akinek itt szép úrilaka is volt, melyet még a 19. század elején Péterffy Albert épített.

1910-ben 551 lakosából 513 magyar, 34 román volt. Ebből 31 római katolikus, 230 görög katolikus, 269 református volt.

A trianoni békeszerződés előtt Szatmár vármegye Szatmárnémeti járásához tartozott. (Wikipédia)

Római katolikus temploma 1995-ben épült, Szent Márton tiszteletére szentelték fel.

1934-ben a kakszentmártoni filiát a szatmári Hildegárda plébániához csatolták, mert messze volt Batizhoz és a rossz utakon nehezen megközelíthető volt.

Szakirodalom Batiz történetéről

Borovszky Samu: *Szatmár vármegye, Magyarország vármegyéi és városai*, Budapest: Országos Monografia Társaság. 1908-1909

Nicolae Bondici: *Monografia comunei Botiz*, Editura Ecou Transilvan, ISBN: 9786068438542, Kolozsvár, 2013

Nicolae Bondici-Csűry Bálint: *Omul, educatorul, savantul*, Editura DACIA, ISBN:9786066040068, Kolozsvár, 2011

Bánlaky József: *A magyar nemzet hadtörténelme*, Budapest ,1929

Randolph L. Braham, Tibori Szabó Zoltán: *Az észak-erdélyi holokauszt földrajzi enciklopédiája*, Park Könyvkiadó -Koinónia;Cluj-Napoca, 2008

Bura László: *A Szatmári Református Kollégium és diákjai(1610-1852)*, Erdélyi Múzeum-Egyesület, ISBN: 973-96946-0-8, Kolozsvár 1994

Bura László: *A Második Évszázad(1904–2004), A Szatmári Római Katolikus Egyházmegye Kislexikona*, Státus Kiadó , ISBN 973–8311–22–5, Csíkszereda,2003

Bura László, Fejér Kálmán, Petkes József: *Szatmár vidéki néphagyományok: népdalok és szöttesek*, Szatmárnémeti, 1979

Bura László: *Szatmár megye helynevei (földrajzi nevei)*, Scriptor Alapítvány, ISBN: 978-973-1764-55-9, Kolozsvár 2008

Paul Dancu: *Kolonizovanie slovakov do satmarskej, ugočkej a marmaroškej župy v 18. a začiatkom 19. Storočia, Colonizarea slovacilor în comitatele Satu Mare, Ugocea și Maramureș din secolul XVIII și începutul secolului XIX*, Vydavateľstvo Kultúrnej a vedeckej spoločnosti „Ivana Krasku”, ISBN 973-9292-11-9,Nadlak, 1997

Kisebbségek interetnikus kontaktzónában. Szerkesztők: Jakab Albert Zsolt – Peti Lehel, DANCU Pál-A szlovákok megtelepedése Szatmár, Ugocsa és Máramaros vármegyékben a 18. század folyamán és a 19. század elején, Kriterion Könyvkiadó, ISBN 978-606-92512-1-8,Kolozsvár, 2010

Deák Ernő: *Das Städtewesen der Länder der ungarischen Krone (1780-1918)*, Verlag: VÖAW, ISBN 13: 978-3-7001-0313-4, Wien, 1979

Anton Eiben: *Die deutsche Besiedlung des Bodwatales*, Götting Am Bach, 2003

Magyar Katolikus Lexikon, Diós István - Viczián János (szerk.), Szent István Társulat, ISBN: 9789633616277, Budapest, 2004-2009

Fényes Elek: *Magyarország leírása*, Pest, 1847

Gordán Edina: *Ferencesek Németiben*, XII.Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia , Kolozsvár 2009.

Szatmáriak az 1848/49-es szabadságharcban. Szerkesztette: Kónya László, Identitas Kiadó, ISBN: 973-99577-0-6, Szatmárnémeti, 1999

Josef Kauer, Johann Schürger, Dr. Klement Wagner: *Unter-und Ober-Metzenseifen / Stoß Unterzips*

Mizser Lajos: *Szatmár vármegye Pesty Frigyes 1864–1866. évi Helynévtárában*. Közlemények 24. , Szabolcs-Szatmár –Bereg Megyei Levéltár,Nyíregyháza 2001.

Muhi Sándor: *A batizi római katolikus plébánia képzőművészeti értékei és rövid története (kézirat)*- Szatmári Római Katolikus Püspökség, Szatmárnémeti, 2008

A Pallas Nagylexikona, Budapest, 1897

Stefan Pascu: *Voievodatul Transilvaniei*, I-IV, Editura Dacia, Kolozsvár (1971-1989)

A Szatmári Egyházmegye Jubileumi Sematizmusa, Szatmári Római Katolikus Püspökség, Szatmárnémeti, 2006

Schematismus Centenarius 1804-1904. A Szatmári püspöki Egyházmegye Emlékkönyve Fennállásának Századik Esztendejében, Szatmárnémeti 1904

Ernst Schwarz: *Die Herkunft der Siebnebürger und Zipser Sachsen*, Verlag des Süddeutschen Kulturwerks, München, 1957

Szirmay Antal: *Szathmár vármegye fekvése történetei és polgari esmérete*, Buda, 1810

Tátrai Patrik: *Az etnikai térszerkezet változásai a történeti Szatmárban*. MTA FKI, ISBN: 978-963-9545-27-4, Budapest, 2010

Vályi András: *Magyar országnak leírása*, Buda, 1796-99

Varga E. Árpád: *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája(1850-2002)*, II.kötet, Pro-Print Kiadó, Csikszereda, 2007

Internet-hivatkozások

<http://lexikon.katolikus.hu/M/Majsai.html>
http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A1rolyi_Bern%C3%A1t
<http://metropolita.hu/m2/?tag=kriszten-rafael>
<http://lexikon.katolikus.hu/K/Kaizer.html>
www.familysearch.org
<http://szatmariegyhazmegye.ro>
<http://www.metzenseifen.de>
<http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/szatmar-batiz/>
<http://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/szatmar-batizvasvari/>
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kakszentm%C3%A1rton>

A batizi plébánosok fényképei

Botlinger Pál

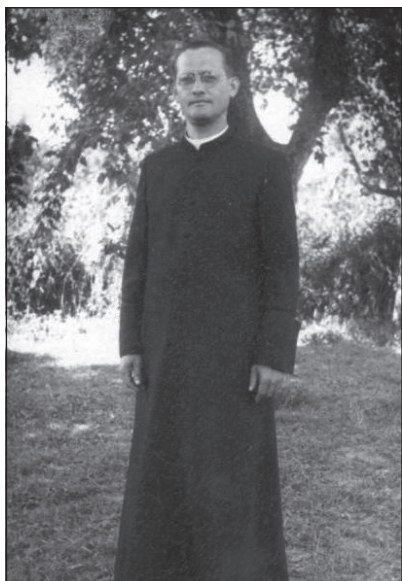
Borsos Elek

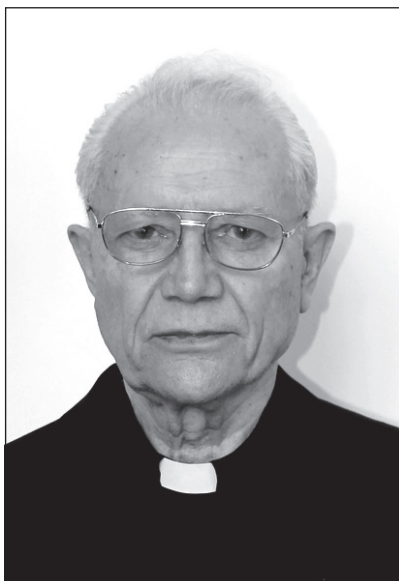
Barna József

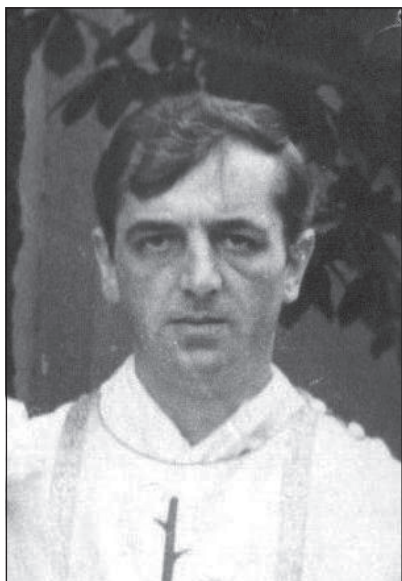
Hentes Miklós

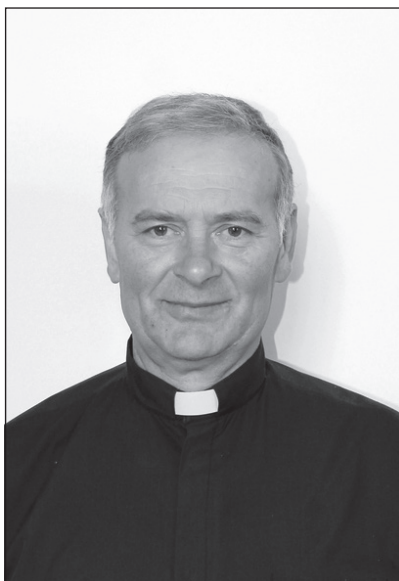
Láng Lajos

Knecht Béla

Fenyák Ferenc

Czepezauer Pál

Fromherz Attila Mihály

Fagea László

dr. Schupler Tibor

Az előző (lázári) plébánosok fényképei

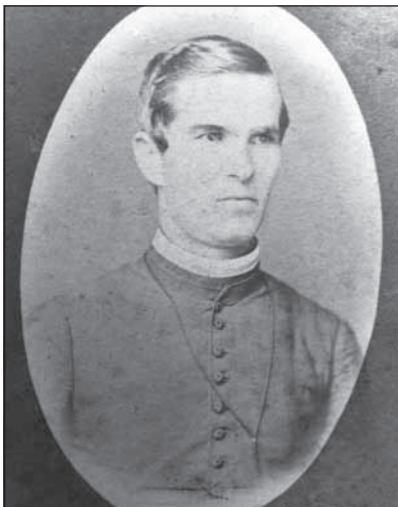
Pokorny Kristóf

Zsettkéy Lajos

Lojz Kálmán

Kerekes Mihály

Szűcs János

Levéltári dokumentumok

<i>Batiz. Helységnek Urbaniális Tabellája</i>											
Kereksz és Vezeték Nevek. az Sobbágyoknak	Jobbágy Helynek.		Kilenczed.		Adózások.						
	Belső	Külső	Mivolta.		<i>Mindenkinek a Személtől</i> Elrendelési Aránya. Tuzre való Fu. Fenyős. Ki hozott Vag. Kárpány. Cserke. Tölts.						
	Mivolta.		Mivolta.								
	Földm. Mérete való.	Számú Föld Hozd.	Rét Embser Vagó.	Művelő Föld Mérete való.							
Jobbágy Helynek Mivolta.		Nro.	Nap.	Fior.	Oly.	Funt	Icce.	Nro.	Hozd. Nro.		
<i>Tekintetes Szentábrányi Árpád Urnak</i>											
<i>Kabadmeneteli Sobbágyai</i>											
<i>János Erdélyi</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>9</i>	<i>20</i>	<i>2</i>	<i>20</i>	<i>2</i>	<i>16</i>	<i>16</i>	<i>16</i>
<i>Georgius Orsz.</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>28</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>11</i>
<i>Ladislaus Kacsa</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>6</i>	<i>22</i>	<i>1</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>5</i>
<i>Thomas Kacsa</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>8</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>János Pótlás</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>7</i>	<i>4</i>	<i>16</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Ladislaus Szabó</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>12</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>0</i>
<i>Fráncz Miklós</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>12</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Rita János György</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>12</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Summa</i>	<i>28</i>	<i>18</i>	<i>58</i>	<i>30</i>	<i>110</i>	<i>8</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Tekintetes Eötvös László Urnak</i>											
<i>Örökös Sobbágyai</i>											
<i>Andr. Jancsó</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>26</i>	<i>12</i>	<i>52</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>12</i>
<i>Fráncz Kerekes</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>26</i>	<i>12</i>	<i>52</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>6</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>12</i>
<i>Latus</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>52</i>	<i>24</i>	<i>104</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>12</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>24</i>

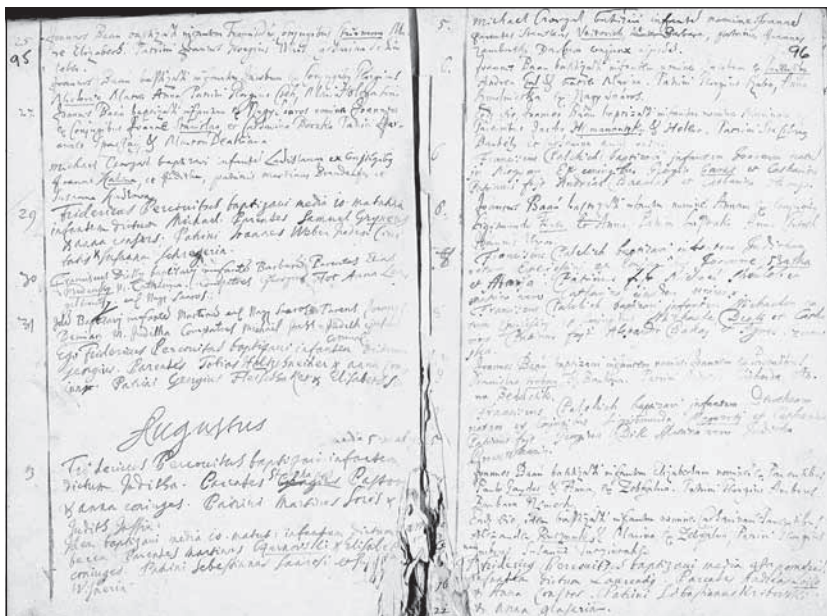
A batizi úrbéri összeírás első oldala

Castrii Helységnek Urbanius Tabellája													
Kerefzt és Vezeték Nevek. az Jobbágyotté	Jobbágy Helynek.		Rémdebéli Szolgálat vagy Robot.	Kilenczed.	Adózások.						Holt Nro.		
	Belső	Külső											
	Mivolta.		Vágy e helyett kézi Szolgálat.										
	Pofonyi Mérete való.	Szántó Föld Holdi.		Kér Ember Vagó.	Mérték Rózsás, Macskás vagy másféle.								
Jobbágy Helynek Minemősége.		Nro.		Nap.	Flor.	ély.	Funt	lcz.	Nro.				
Tékentetőr Cowós													
Orökös Jobbágyotté													
Ladislau Bubins	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Joannes Bohars	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Alexander Ulyász	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Ladislau Hollós	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Joannes Hellek	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Lucas Klivka	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Peyoran Klivka	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Gabriel Raktrual	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Bertus Veres	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Szabadmenecskü Jobbágyotté													
Ladislau Balmás	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Joannes Husny	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Constant Olak	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Ladislau Jager	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Michael Gud	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Joannes Gudy	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Simeon Kils	1	2	26	12	52	104	1	1	6	1	2	2	12
Latus	10	32	111	108	832	1664	36	16	16	16	32	32	32

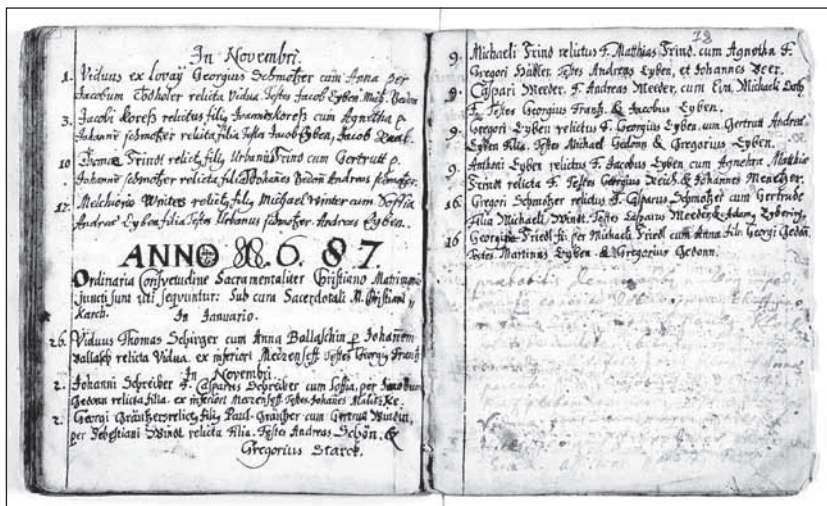
A batizvasvári úrbéri összeírás első oldala

Kereszt és Vezeték Nevek.	Jobbgy Helynek Minőségge.			Kilenczed. <i>Jobbgy Helynek</i> <i>Jobbgy Helynek</i>	Adózáfok.						
	Jobbgy Helynek		Mivolta.		Eftendőbbit Arenda.	Tuzre való Fa.	Fenyvis.	Ki főzött Vay.	Koppány.	Csérke.	Tojás.
	Belső	Külső									
	Pofonyi Mértőre való.	Szemő Föld Hold.									
	Nro.	Nap.		Flor.	Öly.	Funt	Ecze.	Nro.	Hold Nro.		
<i>Translatum</i>	91										
<i>Simeon Olah</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Simeon Grad</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Stehanus Grad</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Jakó Uveges</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Imre Szarizay</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Ursing Endre</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Michael Motocan</i>	113	6	26	52	1	1	0	1	1		
<i>Gregor Betey</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Theodor Nagy</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Gregor Szarizay</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Theodor Bogya</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Francis Brician</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Ladislau Berkán</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Gregor Tolmány</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Johannes Kaczar</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Andr Kacziba</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Ladislau Kardos</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Johannes Aris</i>	226	12	52	104	1	1	0	1	2		
<i>Summa</i>	202		702	1580	37	35	0	1	202		

A batizvasvári úrbéri összeírás összesítő lapja

Gryneus Mihály keresztelése 1679. július 29-én Eperjesen

Thomas Schirger házassága Balassi Annával 1687. január 26-án Meezenzéken

1733. évi	Pártek	Felnevelők	Állomány	1733. évi	Pártek	Felnevelők	Állomány
1. Szeptember				1. Szeptember			
2. Október	Nathias Eglon, 2 Agnes	Johannes S. Eglon, 2 Maria F. Eglon		2. Október	Jakob Eglon, 2 Agnes	Georgius Amos, 2 Margaretha Eglon	
11. November	Bartolomeus G. Eglon, 2 Catharina	Andreas F. Eglon, 2 Rosalia F. Eglon		19. December	Georgius Vinco, 2 Margaretha	Johannes Eglon, 2 Anna Eglon	
2. Január	Michael F. Eglon, 2 Anna	Johannes Eglon, 2 Agnes		16. Január	Johannes F. Eglon, 2 Anna	Bartolomeus G. Eglon, 2 Anna G. Eglon	
15. Február	Johannes Sch. Eglon, 2 Catharina	Simon F. Eglon, 2 Margaretha Eglon		20. Február	Jakob Eglon, 2 Catharina	Johannes Sch. Eglon, 2 Anna Sch. Eglon	
17. Március	Georgius Eglon, 2 Anna	Catharina Sch. Eglon		20. Március	Bartolomeus Eglon, 2 Catharina	Michael Sch. Eglon, 2 Agnes Eglon	
15. Április	Georgius Eglon, 2 Sophia	Georgius Amos, 2 Agnes		27. Április	Johannes Eglon, 2 Agnes	Michael G. Eglon, 2 Anna G. Eglon	
1. Május				1. Május			
5. Május	Nathias F. Eglon, 2 Margaretha	Johannes Eglon, 2 Margaretha Eglon		6. Május	Georgius F. Eglon, 2 Catharina	Alfredus Eglon, 2 Anna Eglon	
7. Júnus	Georgius F. Eglon, 2 Catharina	Georgius Eglon, 2 Catharina		19. Júnus	Johannes Eglon, 2 Catharina	Georgius Amos, 2 Margaretha Eglon	
11. Júl. 1.	Johannes G. Eglon, 2 Sophia	Margaretha Eglon, 2 Frida		19. Júl. 1.	Georgius Eglon, 2 Catharina	Simon G. Eglon, 2 Margaretha Eglon	
19. Júl. 1.	Michael Luko, 2 Margaretha	Johannes Eglon, 2 Margaretha Eglon		19. Júl. 1.	Johannes G. Eglon, 2 Sophia	Caspar Eglon, 2 Margaretha Eglon	
24. Aug. 1.	Johannes F. Eglon, 2 Margaretha	Georgius Eglon, 2 Catharina		21. Aug. 1.	Antonius Eglon, 2 Catharina	Andreas Eglon, 2 Agnes Eglon	
				29. Aug. 1.	Michael F. Eglon, 2 Margaretha	Caspar Eglon, 2 Johanna Eglon	

Johannes Glözner keresztelese 1733. december 27-én Mecenzéfen

1764. évi	Pártek	Felnevelők	Állomány	1764. évi	Pártek	Felnevelők	Állomány
1. Január				1. Január			
1. Február				1. Február			
1. Március				1. Március			
1. Április				1. Április			
1. Május				1. Május			
1. Júnus				1. Júnus			
1. Júl. 1.				1. Júl. 1.			
1. Aug. 1.				1. Aug. 1.			
1. Szept. 1.				1. Szept. 1.			
1. Okt. 1.				1. Okt. 1.			
1. Nov. 1.				1. Nov. 1.			
1. Dec. 1.				1. Dec. 1.			

Piszárik Pál keresztelese 1764. április 28-án Péterlakon

Meny. Dát.	Irassz.	Copulari.	Teszes.	Aras.	Copulari	Leve.
17 ^a Febr.	Collibes.	Joannes Bartsch Theresia Kovacs	Joannes Lange et Martha Kraemer	26. 19.	Antonius Tranz Capell.	Idem.
5 ^a Jlari.	Collibes.	Joannes Danko Maria Biser nik.	J. Joannes Biser nik. sacrisa.	19. 18.	A. S. D. Marinus Schlaha Broger.	Idem.
Eodem.	Collibes Vidua.	Michael Bap. Rosalia Kovacs	S. D. Antonius Kallay.	24. 20.	A. S. D. Marinus Schlaha.	Idem.
8 ^a Marsi.	Collibes.	Alexander Bap. et Theresia Bo ronkay.	Joannes Csajka Joannes Biser nik.	28. 28.	Antonius Tranz.	Idem.
Eodem.	Collibes.	Joannes Tronozel et Elizabeth. Tilo.	Ignacia Radda Joan. Biser nik.	29. 11.	Idem.	Idem.
Eodem.	Collibes.	Michael Tork et Maria Kiro.	Gabriel Lengyel Stephanus Bap.	19. 11.	Idem.	Idem.

Dánku János és Piszárnik Mária batizi házassága 1810. március 5-én

<p><i>Provincia Polonica Insignis Regiarum</i> <i>nobilitatis Liberrimaque huius Regni Hungarici</i> <i>huiusmodi reddituum huiusmodi</i></p>	<p><i>2000 Libellus</i> <i>pro huiusmodi redditibus</i> <i>in ipsa Polonica</i></p>	<p><i>Provincie</i> <i>partes</i> <i>et huiusmodi</i></p>	<p><i>2000 Tol</i> <i>partes</i> <i>in huiusmodi</i></p>	<p><i>Vires</i> <i>partes</i></p>
		<p><i>Libellus</i></p>	<p><i>et Tol</i></p>	<p><i>Curios.</i></p>
<p>Polonica Subana.</p>				
<p>Judea Michaela Konjuz.</p>	<p>60</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Micolas Luptogor.</p>	<p>60</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Juanes Jurdica.</p>	<p>60</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Ladislag Balabo.</p>	<p>60</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Labancz Jura</p>	<p>60</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Summa</p>	<p>300</p>	<p>600</p>	<p>200</p>	<p>200</p>
<p><i>Provincia regni Polonica Subana Subana cum Dominio et redditibus huiusmodi</i> <i>Polonica huiusmodi redditibus in 2 Libellis, Tenuis huiusmodi Prae Commoda</i> <i>Polonica huiusmodi redditibus pro huiusmodi redditibus sufficientibus ad huiusmodi</i></p>				
<p>Polonica Subana</p>				
<p>Judea Michaela Kanto</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Juanes Luptogor</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Juanes Kanto</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Juanes Benien</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Juanes Huius</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Summa</p>	<p>250</p>	<p>500</p>	<p>200</p>	<p>200</p>
<p><i>Provincia regni Polonica Subana Subana cum Dominio et redditibus huiusmodi</i> <i>Polonica huiusmodi redditibus in 2 Libellis, Tenuis huiusmodi Prae Commoda</i> <i>Polonica huiusmodi redditibus pro huiusmodi redditibus sufficientibus ad huiusmodi</i> <i>dispendium ad huiusmodi Ungaricum ad dispendium huiusmodi</i></p>				
<p>Polonica Inver.</p>				
<p>Judea Ana Bicea</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>
<p>Micolas Bicea</p>	<p>50</p>	<p>100</p>	<p>20</p>	<p>20</p>

Joannes

Danko Mihály és János az 1715. évi oroszhrabóczi összeírásban

Méltóságos és Tiszteleendő Püspök
Úr: Kegyes Atyánk

Alóírottak a Batzi és Vasiári rom. katolikus
hívek nevében, azon aláírtos kérvénnyel
járunk. Mielőszeged kegyes sine ele,
miserint kegyeskednek a volt iskolánkat
mely. már nyolc éve tanító nélkül
van, kegyeskednek azt nekünk felállítat
ni és azt tanítóval ellátni.

Kérésünket a közelhező okokkal
vagyunk bátrak indokolni.

Már több évvel telték a mióta iskolánk
ban nem tartatik előadás a menyiben
itt tanítót nem kaphatunk, mely által
dóline oly csekély a fiúlétszám. Ezen idő
óta gyermekeink kik jelenleg 31-en van
nak tanulólesek, részint a Vasiári
Görög kat. iskolába járnak hol vajmi
kevésbet tanulnak a mit anyai valás
sunkban kellett volna tanulniok, hanem
in kab román nyelvet, is sekkisokat,
részint a reform iskolába holu vallásról
szól sem halottak, is így felnőnek vagy
meg halnak gyermekeink szenteség nélkül
mert nincs a hi. öket vallásra is a szentesi
gek mielő felvételre elhírvise.

SZATHMÁRI PÜSPÖK ÉS KAPITÁNYI LEVÉLTÁR

Ez a dokumentum a
Szathmári Püspök és Kapitányi
Levéltár gyűjteményéhez tartozik

A batzi római katolikus szülők 1888. évi kérvénye az iskolai oktatásért

N O 1

TIBORIUS BOROMISZA, DOCTOR UNIVERSITATIS, ET GRATIA
DNI ET APOSTOLICAE SEDIS LEGATUS NOSTRUS
LECTORIS SALUTEM A DOMINO

Episcopi est, fidelium cura animarum magis inten-
sior omni quo potest modo procurare. Quos inter procurandi
modos excellit erectio novae ecclesiae, cui fideles omni die
accedere valeant et animas ad Deum levare.

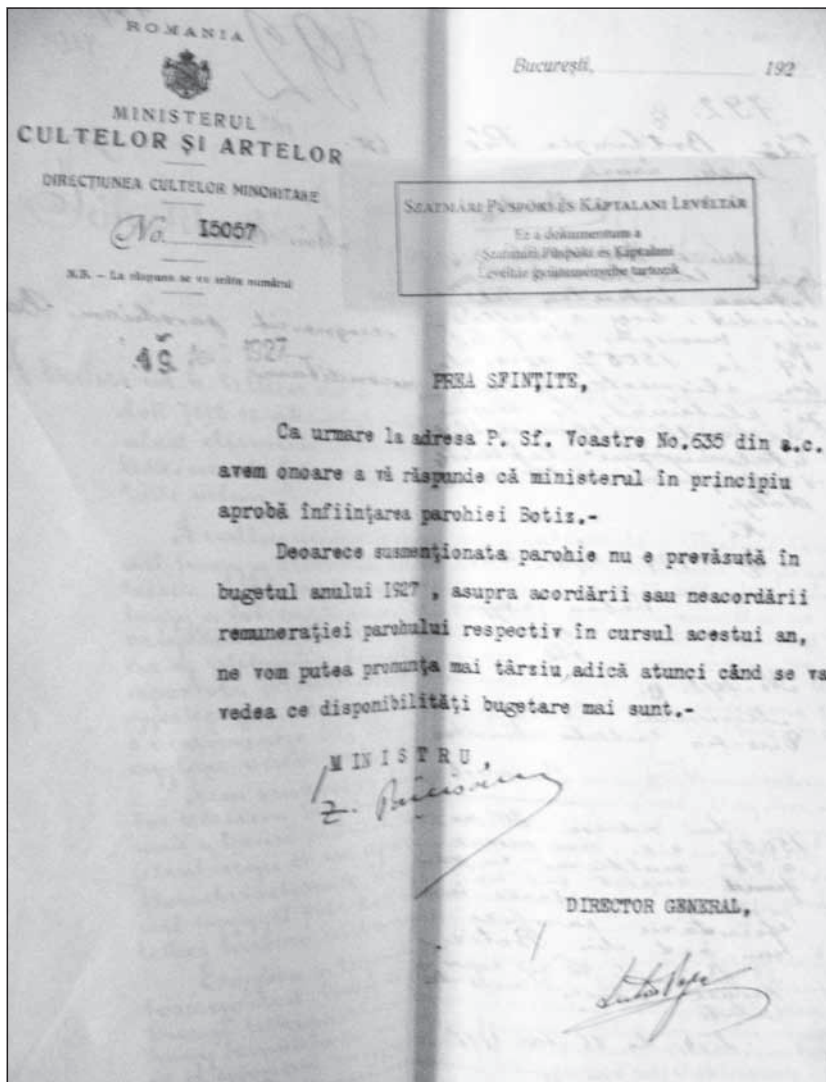
Vacua est vero ecclesia, in qua non asseratur Jesus in
Sacramento Panis Angelici tabernaculum inhabitans: quod quidem
non fit sine sacerdote permanenti in illa sacrificante.

Laudabilis et cordi vestro valde amena fuit fidelium
communitatis Batiza colligata et firma intentio decora
Deo ecclesiam adificandi et parochiam permanentem sibi capi-
rendi.

Idem et Nos in eo juvamus, ut ante omnia ecclesia in commu-
nitate Batiza extruatur, non deservientes adjuvatorum mate-
riale etiam a cassa nostra et pecunia inter fideles collecta
attingat sumam ecclesiae adificandae sufficientem. Tali modo
novata est communitas supradicta sua ecclesia, quae omnibus
necessariis satis instructa die 13. Martii 1915., festo Commemo-
rationis S. Joseph benedicta est in honorem ejusdem Sancti Patris
Educatoris Saluatoris.

Cum vero schola catholica post immane bellum mundanicum
ob perpetuas vexationes a parte Civitatis non jam clausura
debuerit, adificatio supradictae fidelium renovata designatur

A batizi plébánia alapító püspöki levele dr. Boromisza Tibortól

A Román Kultuszminisztérium jóváhagyása a batizi plébánia létrehozására

000 SZENT KERESZT HADSEREGE. 000

1929 év. 234-ik csoport.

A *batiz* - i hitközségben.

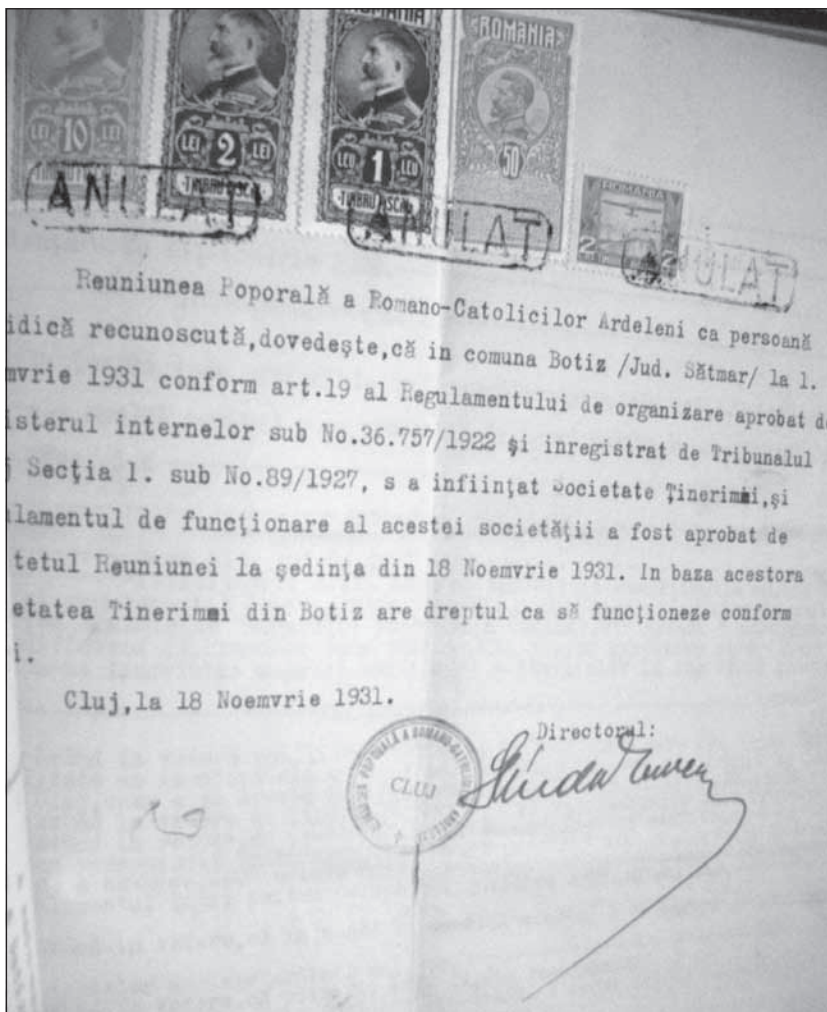
Fujer József
csoportvezető neve.

Csoportvezető Naplója.

Sorszám	Keresztes vitéz neve	Fölvételi díjba fizetett	Évi járulék			
			1929.	1930.	1931.	1932.
	Csoportvezető:					
1.	<i>Singer Jánosné Jüsti Anna</i>	15 - 20 -				
2.	<i>Singer József János Péter</i>	15 - 20 -				
3.	<i>Singer József Barnai</i>	15 - 20 -				
4.	<i>Schlagetter Földi</i>	15 - 20 -				
5.	<i>János Jánosné</i>	15 - 20 -				
6.	<i>Krajncz Péterné Jánosné</i>	15 - 20 -				
7.	<i>Óv. Jánosné Mihályné</i>	15 - 20 -				
8.	<i>János Jánosné Jánosné</i>	15 - 20 -				
9.	<i>János János</i>	15 - 20 -				
10.	<i>János Jánosné Jánosné</i>	15 - 20 -				
11.	<i>János Józsefné Jánosné</i>	15 - 20 -				

A Szent Kereszt Hadserege batizi csoportjának névsora 1929-ből

Az Erdélyi Katolikus Népszövetség igazolása a batizi Legényegylet létrehozásáról

Tartalom

Előszó	5
Fejezetek Batiz község történetéből.....	7
A Mária Terézia által elrendelt batizi birtokösszeírásokban szereplő nevek 1773-ból	9
A batizi hívek származási helyei.....	10
A batizi fiókegyház megalakulása.....	11
A római katolikus felekezeti iskola története	17
A templom építése.....	20
A batizi egyházközség az első világháború utáni első években	22
A szatmári ferencrendi Hildegárda plébánia Batizt ellátó szerzetes atyáinak életrajza	24
A batizi plébánia létrehozása 1924 őszén	28
Az iskolaépület plébániává alakítása	30
Az egyházközség élete a két világháború között	31
A plébánia a magyar közigazgatás idején.....	40
Hitbuzgalmi egyesületek a batizi egyházközségben a második világháború idején	45
A hadiesemények a batizi plébánia területén	49
Közösségi élet a második világháború utáni első években	50
Az egyházüldözés és a sztálini korszak első évei	53
Az egyházközség a hetvenes években.....	55
Az batizi egyházközség az 1989-es változások után	59
Plébánosok.....	72
Székesegyházi plébánosok és lelkészek.....	74
Lázári plébánosok.....	75

Papi hivatások 1904-től	75
A batizi római katolikus plébánia területén tudott szokásokról	76
A Batizi egyházközség filiái (főkegyházai)	78
Gombástanya	78
Gombápuszta	78
Statisztikai számadatok	84
A batizi plébániához korábban tartozott főkegyházak	85
Egri	85
Szatmárudvari	88
Berend	92
Kakszentmárton	93
Szakirodalom Batiz történetéről	94
Internet-hivatkozások	96
A batizi plébánosok fényképei	97
Az előző (lázári) plébánosok fényképei	100
Levéltári dokumentumok	102